

ส่วนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้ง

จังหวัดขอนแก่นตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15-17 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-103 องศาตะวันออก ซึ่งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 445 ก.ม. มีพื้นที่ 10,885.99 ตารางกิโลเมตร หรือ 6.8 ล้านไร่ เป็นอันดับที่ 15 ของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวม 9 จังหวัดดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเลย และจังหวัดหนองบัวลำภู
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์

1.1.2 ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีพื้นที่สูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่น ทางทิศตะวันตกสูงมาก เพราะมีแนวเขาภูกระดึงและเพชรบูรณ์ สำหรับทางทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะสูงต่ำ มีที่ราบลุ่มแถบลุ่มน้ำชี ในเขตพื้นที่อำเภอพระยืน อำเภอชนบท บ้านไผ่ ฆ้องชัย ฆ้องน้อย ฆ้องใหญ่ เมือง และที่ราบลุ่มน้ำพอง ในเขตพื้นที่อำเภอน้ำพอง อุดรรัตน์ และเมือง พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางโดยเฉลี่ย 100 - 200 เมตร

1.1.3 สภาพภูมิอากาศ

ในรอบปี 2555 อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 39.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 26 เมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 15.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ และในปี 2556 (นับถึงเดือน 31 มีนาคม 2556) อุณหภูมิสูงสุดวัดได้ 40.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 3 เมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 14.7 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 1 มกราคม โดยในรอบ 5 ปี สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้ตามตารางท้ายนี้ (ที่มา : ศูนย์อุตุนิยมวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2556)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอุณหภูมิย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ.2551 - 2555)

ปี	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
2551	38.5	11.9	25.2
2552	39.6	10.2	24.9
2553	41.2	13.5	27.35
2554	39.3	11.6	25.45
2555	39.0	15.0	27

- หมายเหตุ 1. อุณหภูมิสูงสุด หรือต่ำสุด คือ ค่าของอุณหภูมิสูงที่สุดหรือต่ำสุดที่ตรวจวัดได้ในช่วงเวลา 24 ชั่วโมง (เวลา 07.00 น.วันนี้ ถึง เวลา 07.00 น.วันพรุ่งนี้)
 2. อุณหภูมิเฉลี่ยของปี คือ ค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิที่ตรวจวัดได้ทุกครั้งในเวลา 1 ปี

ปริมาณน้ำฝน : สถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบย้อนหลัง 5 ปี (2551-2555)
 ฝนตกมากที่สุดในปี 2551 วัดได้ 1942.8 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 132 วัน ฝนตกน้อยที่สุดในปี 2548 วัดได้ 936 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 108 วัน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนปริมาณน้ำฝ้าย้อนหลัง 5 ปี (พ.ศ.2551 - 2555)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม)	จำนวนวันที่ฝนตก
2551	1942.8	132
2552	1248	120
2553	1341.6	120
2554	1652.4	156
2555	1200	120

1.2 สังคมและการปกครอง

1.2.1 การปกครอง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1) ราชการส่วนภูมิภาค

- ราชการส่วนภูมิภาค 33 ส่วนราชการ
- การปกครองแบ่งออกเป็น 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน 389 ชุมชน
 (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555)

2) ราชการส่วนท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 225 แห่ง แยกเป็น

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง
- เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครขอนแก่น
- เทศบาลเมือง 6 แห่ง คือ เทศบาลเมืองเมืองพล
 เทศบาลเมืองชุมแพ เทศบาลเมืองบ้านไผ่ เทศบาลเมืองศิลา เทศบาลเมืองกระนวน
 เทศบาลเมืองบ้านทุ่ม
- เทศบาลตำบล 68 แห่ง

- องค์การบริหารส่วนตำบล 149 แห่ง
 3) ราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจ 208 หน่วยงาน
 (ที่มา : สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.2.2 ประชากร

ข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2555 จังหวัดขอนแก่นมีประชากรรวม 1,774,816 คน แยกเป็นชาย 879,360 คน หญิง 895,456 คน จำนวนบ้าน 549,114 หลัง ความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 1:162 (ตารางกิโลเมตร/คน) อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองขอนแก่น มีจำนวน 391,698 คน ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอเวียงเก่า มีจำนวน 19,837 คน แสดงตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลประชากรจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2555

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนชุมชน	จำนวนบ้าน	จำนวนประชากร		
						ชาย	หญิง	รวม
1	เมืองขอนแก่น	17	282	90	165,075	190,812	200,889	391,698
2	บ้านไผ่	10	110	28	30,928	50,053	51,217	101,270
3	พล	12	132	15	24,589	43,323	44,091	87,414
4	น้ำพอง	12	168	26	31,875	56,419	56,942	113,361
5	ชุมแพ	12	135	41	37,727	61,004	61,936	122,940
6	ภูเวียง	11	114	7	19,019	35,997	35,975	71,972
7	มัญจาคีรี	8	118	4	20,655	35,673	36,095	71,768
8	หนองเรือ	10	149	20	24,378	46,364	46,877	93,241
9	กระนวน	9	98	19	21,741	39,282	39,508	78,790
10	หนองสูงห้อง	12	137	7	19,999	39,012	39,001	78,013
11	ชนบท	8	80	15	13,302	23,963	24,847	48,810
12	สีชมพู	10	115	10	22,119	39,203	39,101	78,304
13	เวียงชัย	6	74	7	11,247	20,927	21,167	42,094

14	อุบลรัตน์	6	71	5	11,644	22,190	22,161	44,351
15	บ้านฝาง	7	75	8	15,839	27,162	27,070	54,232
16	เขาสวนกวาง	5	56	14	10,226	19,137	18,864	38,001
17	พระยืน	5	53	20	9,537	16,947	17,536	34,483
18	แวงใหญ่	5	52	6	7,341	14,603	14,934	29,537
19	เปือยน้อย	4	32	8	4,920	10,025	9,882	19,907
20	ภูผาม่าน	5	42	4	6,326	11,413	11,298	22,711
21	ชำสูง	5	35	7	6,207	11,763	11,945	23,708
22	หนองนาคำ	3	35	-	5,879	11,878	11,829	23,707
23	โคกโพธิ์ไชย	4	40	6	7,119	12,806	12,745	25,551
24	บ้านแฮด	4	46	9	9,119	16,305	16,380	32,685
25	โนนศิลา	5	46	11	7,165	13,242	13,189	26,431
26	เวียงเก่า	3	36	-	5,038	9,860	9,977	19,837
รวม		198	2,331	389	549,114	879,360	895,456	1,774,816

(ที่มา : สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555)

1.2.3 การศึกษา

ในปีการศึกษา 2555 จังหวัดขอนแก่นมีสถานศึกษาของภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 รวม 1,064 แห่ง มีนักเรียนรวม 206,816 คน และครู รวม 13,799 คน ดังแสดงตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนครูและนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ปีการศึกษา 2555

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1	178	26,883	1,914
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	211	23,867	1,829
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3	207	20,081	1,658
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	186	24,321	1,871
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5	282	39,868	2,628
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25	22	71,841	3,899
รวม 6 เขต	1,086	206,816	13,799

(ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 – 5, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25)

1.2.4 ศาสนาและวัฒนธรรม

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาที่ตั้งในจังหวัดขอนแก่น มี 1,312 แห่ง ประกอบด้วย วัด 1,276 แห่ง โบสถ์คริสต์ 58 แห่ง และมัสยิด 7 แห่ง และสุเหร่า 2 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี 26 แห่ง มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง (ที่มา : สำนักพระพุทธศาสนา จังหวัดขอนแก่น 2555)

การดำเนินงานในด้านการส่งเสริม และอนุรักษ์วัฒนธรรม ได้จัดให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จำนวน 138 แห่ง โครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน 45 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 12 แห่ง ศูนย์เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม 79 แห่ง ศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา 26 แห่ง องค์กรเครือข่ายทาง วัฒนธรรม ประกอบด้วย สภาวัฒนธรรมจังหวัด 1 แห่ง สภาวัฒนธรรมอำเภอ 26 แห่ง สภาวัฒนธรรมตำบล 199 แห่ง สภาวัฒนธรรมหมู่บ้าน 2,337 แห่ง (ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.2.5 การสาธารณสุข

1) มีสถานบริการสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาล 32 แห่ง เป็นโรงพยาบาลสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 23 แห่ง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 แห่ง กระทรวงกลาโหม 1 แห่ง กรมอนามัย 1 แห่ง กรมสุขภาพจิต 1 แห่ง กรมการแพทย์ 1 แห่ง เอกชน 3 แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำ ตำบล 248 แห่ง บุคลากรทางการแพทย์ ได้แก่ แพทย์ 1,007 คน (อัตราส่วนต่อคนไข้ 1:1,755) ทันตแพทย์ 260 คน (อัตราส่วนต่อคนไข้ 1:6,798) เภสัชกร 247 คน (อัตราส่วนต่อคนไข้ 1:7,156) และพยาบาล 4,137 คน (อัตราส่วนต่อคนไข้ 1:427) (ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.1) สถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

(1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

- โรงพยาบาลขอนแก่น (รพศ.)	ขนาด	867	เตียง	1	แห่ง
- โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น (รพท.)	ขนาด	250	เตียง	1	แห่ง
- โรงพยาบาลชุมชน	ขนาด	120	เตียง	1	แห่ง
	ขนาด	90	เตียง	2	แห่ง
	ขนาด	60	เตียง	5	แห่ง
	ขนาด	30	เตียง	12	แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล				248	แห่ง
- ศูนย์แพทย์ 4 มุมเมือง(สังกัดโรงพยาบาลขอนแก่น)				4	แห่ง

(2) ศูนย์อนามัยที่ 6

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	ขนาด	60	เตียง	1	แห่ง
---------------------------	------	----	-------	---	------

- (3) ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติด จังหวัดขอนแก่น ขนาด 140 เตียง 1 แห่ง
- (4) ศูนย์สุขภาพจิตที่ 6
  - โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ขนาด 372 เตียง 1 แห่ง
- 1.2) หน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น
  - สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 26 แห่ง
- 1.3) สถานบริการสาธารณสุข สังกัดกระทรวงอื่น ได้แก่
  - (1) โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขนาด 1,220 เตียง 1 แห่ง
  - (2) ศูนย์หัวใจสิริกิติ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขนาด 200 เตียง 1 แห่ง
  - (3) โรงพยาบาลค่ายศรีพัชรินทร จังหวัดขอนแก่น ขนาด 30 เตียง 1 แห่ง
  - (4) ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 3 แห่ง
    - ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 1 เทศบาลนครขอนแก่น
    - ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 3 บ้านโนนชัย
    - ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 5 บ้านหนองใหญ่
- 1.4) ศูนย์วิชาการอื่น ๆ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่
  - (1) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น
  - (2) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น
  - (3) สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6
  - (4) ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ ขอนแก่น
  - (5) ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสุขภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
  - (6) ศูนย์วิศวกรรมกรรมการแพทย์ที่ 2 ขอนแก่น
- 1.5) สถานบริการสาธารณสุขเอกชน ประกอบด้วย
  - (1) โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่
    - โรงพยาบาลขอนแก่นราม ขนาด 100 เตียง
    - โรงพยาบาลราชพฤกษ์ ขนาด 50 เตียง
    - โรงพยาบาลกรุงเทพ ขนาด 50 เตียง

2) ปัญหาด้านสาธารณสุข

2.1) สาเหตุการป่วยของผู้ป่วย จังหวัดขอนแก่น ปี 2555

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนผู้ป่วยตามสาเหตุการป่วยของผู้ป่วย จังหวัดขอนแก่น 10 อันดับแรก ปี 2555

ลำดับ	สาเหตุการป่วย	จำนวน
1	โรคระบบหายใจ	714,583
2	โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	550,072

3	โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	481,012
4	โรคระบบไหลเวียนเลือด	464,898
5	โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก	446,544
6	โรคติดเชื้อและปรสิต	197,733
7	โรคระบบสืบพันธุ์รวมระบบปัสสาวะ	163,983
8	โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	160,027
9	โรคตาารวมส่วนประกอบของตา	147,501
10	โรคระบบประสาท	77,088

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2555

2.2) โรคระบาดที่เกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่เกิดโรคระบาดในจังหวัดขอนแก่น ปี 2555

อันดับ	โรคระบาด	จำนวนผู้ป่วย	อัตราผู้ป่วย (ต่อประชากรแสนคน)	อำเภอที่มี จำนวนผู้ป่วย สูงสุด	อำเภอที่มี อัตราป่วย สูงสุด
1	อุจจาระร่วงเฉียบพลัน	29,965	1,742.86	เมือง	บ้านแฮด
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	12,065	701.74	สีชมพู	สีชมพู
3	ปอดบวม	7,352	427.62	เมือง	มัญจาคีรี
4	อาหารเป็นพิษ	6,857	398.83	เมือง	กระนวน
5	ตาแดง	3,469	201.77	น้ำพอง	บ้านแฮด
6	ไข้เลือดออก	1,749	101.73	เมือง	เมือง
7	อีสุกอีใส	1,110	64.56	เมือง	หนองสองห้อง
8	โรคมือเท้าปาก (ติดเชื้อไวรัส)	934	54.32	เมือง	โคกโพธิ์ไชย
9	ไข้หวัดใหญ่	822	47.81	พล	พล
10	โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	640	37.22	เมือง	บ้านแฮด

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2555

1.2.6 อาชญากรรมและยาเสพติด

(1) ปัญหาด้านยาเสพติด

เนื่องจากจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางในการคมนาคมไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ดังนั้น ปัญหาด้านยาเสพติดจึงเป็นลักษณะของเส้นทางผ่านเพื่อไปยังจังหวัดต่าง ๆ โดยยาเสพติดจะมีทั้ง แอมเฟตามีน กัญชา ฝิ่น-เฮโรอีน กระท่อม สารระเหย และยาไอซ์

ตารางที่ 7 แสดงสถิติคดียาเสพติด จังหวัดขอนแก่น ปี 2551-2556

ปี	จำนวนคดี	จำนวนผู้ต้องหา (คน)
2551	1,797	1,912
2552	2,154	2,310
2553	2,472	2,641
2554	3,582	3,748
2555	5,949	6,101
2556	3,379	3,484

ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2556

(2) ปัญหาด้านอาชญากรรม

สถานภาพอาชญากรรมของตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบ (รอบ 6 เดือน)

ต.ค.54-มี.ค.55 และ ต.ค.55-มี.ค.56

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนคดีอาญา 5 กลุ่ม (รอบ 6 เดือน)ต.ค.54-มี.ค.55 และ ต.ค.55-มี.ค.56

รอบ 6 เดือน	กลุ่ม 1	กลุ่ม 2	กลุ่ม 3	กลุ่ม 4	กลุ่ม 5
ต.ค.54-มี.ค.55	36	261	400	314	4,035
ต.ค.55-มี.ค.56	33	218	382	309	4,709

กลุ่มที่ 1 (คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 26 จับ 21 (80.77 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 33 จับ 24 (72.73 %) คดีเพิ่มขึ้น

ผลการจับกุมไม่บรรลุเป้า (เป้า 75.07 %)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 1 (คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ)

รอบ 6 เดือน	ฆ่าผู้อื่น	ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์	ลักพา	วางเพลิง
ต.ค.54-มี.ค.55	17	2	5	0	2
ต.ค.55-มี.ค.56	22	2	7	0	2

กลุ่มที่ 2 (คดีเป็นความผิดต่อชีวิต ร่างการและเพศ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 261 จับ 195 (74.71 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 218 จับ 134 (61.47 %) คดีลดลง

ผลการจับกุม บรรลุเป้า (เป้า 61.63 %)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 2 (คดีเป็นความผิดต่อชีวิต ร่างการและเพศ)

รอบ ๖ เดือน	ฆ่าผู้อื่น	ฆ่าไม่เจตนา	ประมาททำ ให้ตาย	พยายามฆ่า	ทำร้าย ร่างกาย	ข่มขืน
ต.ค.54-มี.ค.55	17	11	4	37	151	41
ต.ค.55-มี.ค.56	22	5	1	35	105	50

กลุ่มที่ 3 (คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 400 จับ 252 (63.00 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 382 จับ 211 (55.24 %) คดีลดลง

ผลการจับกุมไม่บรรลุเป้า (เป้า 56.79 %)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 3 (คดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์)

รอบ 6 เดือน	ลักทรัพย์	ชิงทรัพย์	ริดเอา ทรัพย์	กรรโชก ทรัพย์	ชิงทรัพย์ บาดเจ็บ	ชิงทรัพย์ ไม่ บาดเจ็บ	ปล้น ทรัพย์	รับ ของ โจร	ทำให้ เสีย ทรัพย์
ต.ค.54-มี.ค.55	351	7	1	3	3	2	2	2	29
ต.ค.55-มี.ค.56	326	25	0	0	2	5	2	0	22

กลุ่มที่ ๔ (คดีที่น่าสนใจ)

ต.ค.54 – มี.ค.55 เกิด 314 จับ 118 (37.58 %)

ต.ค.55 – มี.ค.56 เกิด 309 จับ 87 (28.16 %) คดีลดลง

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 4 (คดีที่น่าสนใจ)

รอบ ๖ เดือน	โจรกรรม จักรยานยนต์	โจรกรรม รถยนต์	โจรกรรม โค ระเบิด	โจรกรรม เครื่องมือ เกษตร	ปล้น ชิงรถ โดยสาร	ลักพา	ข่มขืน ฆ่า	ฉ้อโกง ทรัพย์	ยักยอก ทรัพย์
ต.ค.54-มี.ค.55	82	25	1	0	0	0	0	90	116
ต.ค.55-มี.ค.56	69	25	3	1	0	0	0	91	120

กลุ่มที่ 5 (คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย)

ต.ค.54-มี.ค.55 จับ 4,035

ต.ค.55-มี.ค.56 จับ 4,709 ผลการจับกุมเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนคดีอาญากลุ่มที่ 5 (คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย)

รอบ ๖ เดือน	ปี ธรรมดา	สง คราม	วัตถุ ระเบิด	การ พนัน ทั่วไป	สลาก กิน รวบ	ยาเสพติด	ค้า ประเวณี	สถาน บริการ	โรงแรม	สิ่ง ลามก
ต.ค.54-มี.ค.55	198	6	9	541	87	3,186	0	6	0	2
ต.ค.55-มี.ค.56	378	3	12	692	123	3,471	14	13	0	3

(3) ปัญหาด้านอุบัติเหตุทางถนน

จังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ จำนวนรถยนต์เพิ่มขึ้นทุกปีขณะที่พื้นที่การคมนาคมขนส่งคงเดิมหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สัมพันธ์กับจำนวนรถยนต์ จึงเกิดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถใช้ถนน (ที่มา : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดขอนแก่น ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2556)

ตารางที่ 14 แสดงสถิติการเกิดอุบัติเหตุในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบรายปี (ปี 2554-2556)

เดือน	อุบัติเหตุ			ผู้เสียชีวิต		
	ปี 2554	ปี2555	ปี2556	ปี 2554	ปี2555	ปี2556
มกราคม	35	46	47	35	23	34
กุมภาพันธ์	48	41	28	31	28	25
มีนาคม	45	57	34	36	27	28
เมษายน	75	48	-	29	24	-
พฤษภาคม	69	29	-	21	16	-
มิถุนายน	69	36	-	32	18	-
กรกฎาคม	43	84	-	13	34	-
สิงหาคม	45	33	-	10	28	-
กันยายน	40	31	-	14	19	-
ตุลาคม	28	31	-	28	22	-
พฤศจิกายน	41	31	-	32	29	-
ธันวาคม	58	59	-	37	38	-
รวม	596	526	109	314	306	87

1.2.7 คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ปี 2556

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คือ ข้อมูลในระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่า คนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

จากการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี 2556 ในเขตพื้นที่ชนบท จำนวน 26 อำเภอ 193 ตำบล 2,178 หมู่บ้าน 245,632 ครัวเรือน ประชากรที่อาศัยอยู่จริง 965,744 คน แยกเป็นชาย จำนวน 473,184 คน คิดเป็นร้อยละ 49 เป็นหญิง 492,560 คน คิดเป็นร้อยละ 51 พบว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบทตามเครื่องชี้วัด จปฐ. จำนวน 5 หมวด 30 ตัวชี้วัด ปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ 21 ตัวชี้วัด ไม่ผ่านเกณฑ์ 9 ตัวชี้วัด

ในห้วงระยะเวลาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ข้อมูล จปฐ. มีจำนวน 5 หมวด 30 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมาย 5 อันดับแรก

1. ตัวชี้วัดที่ 3 เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนติดต่อกัน
2. ตัวชี้วัดที่ 19 เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรบอาชีพ
3. ตัวชี้วัดที่ 26 คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่
4. ตัวชี้วัดที่ 25 คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา (ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว)
5. ตัวชี้วัดที่ 4 ทุกคนในครัวเรือนกินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน

ในปี 2556 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 56,655 บาทต่อคนต่อปี อำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอเวียงเก่า 48,182 บาทต่อคนต่อปี ส่วนอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองขอนแก่น มีรายได้เฉลี่ย 68,674 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 15 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีรายอำเภอ ย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ.2554-2556)

ที่	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)		
		ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556
1	เวียงเก่า	43,151	46,358	48,182
2	ซำสูง	54,868	44,693	49,444
3	แวงใหญ่	44,782	46,740	50,009
4	หนองสองห้อง	44,668	46,924	50,691
5	แวงน้อย	46,945	48,426	50,753
6	บ้านแฮด	45,612	48,426	51,090
7	ชนบท	45,167	50,445	51,225

8	สีชมพู	44,360	52,142	51,419
9	เขาสวนกวาง	43,659	48,783	51,512
10	ภูเวียง	43,860	50,980	51,628
11	ชุมแพ	43,640	49,182	53,396
12	พล	50,983	48,043	53,753
13	กระนวน	42,778	54,551	55,777
14	หนองเรือ	46,434	54,024	55,837
15	โคกโพธิ์ไชย	50,244	53,558	56,384
16	บ้านฝาง	50,051	54,537	56,672
17	หนองนาคำ	44,942	55,746	56,892
18	บ้านไผ่	48,194	51,114	57,168
19	ภูผาม่าน	45,961	51,609	57,628
20	พระยืน	53,179	58,828	58,123
21	มัญจาคีรี	51,597	54,142	58,286
22	อุบลรัตน์	51,431	53,959	59,670
23	น้ำพอง	55,435	57,269	59,861
24	โนนศิลา	41,057	50,579	60,719
25	เปือยน้อย	53,164	57,416	61,257
26	เมืองขอนแก่น	58,987	65,409	68,674
รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี		49,460	52,072	56,655

ตารางที่ 16 แสดงผลการเปรียบเทียบการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัด ปี 2556

ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	จำนวนที่สำรวจทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		เป้าหมายปี 55-59	ผลการเปรียบเทียบ
		จำนวน	ร้อยละ		
หมวดที่ 1 สุขภาพดี (คนไทยมีสุขภาพและอนามัยดี)					
1. เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 2,500 กรัม	8,077 คน	8,011 คน	99.18	95	✓
2. เด็กแรกเกิดถึง 12 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคครบตามตารางฯ	128,979 คน	128,979 คน	100	100	✓
3. เด็กแรกเกิดได้กินนมแม่อย่างเดียวยังน้อย 6 เดือนแรกติดต่อกัน	6,165 คน	3,469 คน	56.27	60	✗
4. ทุกคนในครัวเรือนได้กินอาหารถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน	245,632 คน	239,172 คน	97.37	96	✓
5. คนในครัวเรือนมีการใช้ยาเพื่อบำบัด บรรเทาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น	245,632 คน	241,171 คน	98.18	96	✓
6. คนอายุ 35 ปี ขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อคัดกรองความเสี่ยงฯ	539,695 คน	537,260 คน	99.55	90	✓
7. คนอายุ 6 ปีขึ้นไปออกกำลังกายอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที	917,084 คน	915,490 คน	99.83	95	✓
หมวดที่ 2 มีบ้านอาศัย (คนไทยมีบ้านอาศัยและสภาพแวดล้อมเหมาะสม)					
8. ครัวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และบ้านมีสภาพคงทนถาวร	245,632 คร.	245,314 คร.	99.87	90	✓
9. ครัวเรือนมีน้ำสะอาดดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี	245,632 คร.	245,286 คร.	99.86	96	✓
10. ครัวเรือนมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี	245,632 คร.	245,264 คร.	99.85	97	✓
11. ครัวเรือนมีการจัดบ้านเรือนเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถูกสุขลักษณะ	245,632 คร.	243,946 คร.	99.31	96	✓
12. ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ	245,632 คร.	244,316 คร.	99.46	85	✓
13. ครัวเรือนมีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี	245,632 คร.	244,039 คร.	99.35	99	✓
14. ครัวเรือนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	245,632 คร.	245,112 คร.	99.79	99	✓
15. ครัวเรือนมีความอบอุ่น	245,632 คร.	244,981 คร.	99.73	90	✓
หมวดที่ 3 ฝึกใฝ่การศึกษา (คนไทยมีการศึกษาที่เหมาะสม)					
16. เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการเลี้ยงดูเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียน	29,974 คน	29,905 คน	99.77	100	✗
17. เด็กอายุ 6-14 ปี ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี	105,648 คน	105,572 คน	99.93	100	✗

ตัวชี้วัดข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	จำนวนที่สำรวจ ทั้งหมด	ผ่านเกณฑ์		เป้าหมาย ปี 55-59	ผลการเปรียบเทียบ
		จำนวน	ร้อยละ		
18. เด็กจบชั้น ม.3 ได้เรียนต่อชั้น ม.4 หรือเทียบเท่า	13,063 คน	12,888 คน	98.63	100	✗
19. เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ	175 คน	140 คน	80	85	✗
20. คนอายุ 15-60 ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทย และคิดเลขอย่างง่ายได้	608,182 คน	607,623 คน	99.91	100	✗
หมวดที่ 4 รายได้ก้าวหน้า					
21. คนอายุ 15-60 ปี มีอาชีพและมีรายได้	589,902 คน	580,635 คน	98.43	98	✓
22. คนอายุมากกว่า 60 ปี เพิ่มขึ้น มีอาชีพและมีรายได้	125,981 คน	123,503 คน	98.03	95	✓
23. คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี	245,632 คร.	242,505 คร.	98.73	70	✓
24. ครัวเรือนมีการเก็บออมเงิน	245,632 คร.	244,213 คร.	99.42	80	✓
หมวดที่ 5 ปลูกฝังค่านิยมไทย					
25. คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา(ยกเว้นการดื่มเป็นครั้งคราว)	965,744 คน	923,940 คน	95.67	100	✗
26. คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่	965,744 คน	903,393 คน	93.54	90	✓
27. คนอายุ 6 ปีขึ้นไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	917,084 คน	913,656 คน	99.63	100	✗
28. คนสูงอายุได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชนหรือภาครัฐ	145,784 คน	145,765 คน	99.99	90	✓
29. คนพิการได้รับการดูแลจากคนในครัวเรือน หมู่บ้าน/ชุมชนหรือภาครัฐ	8,114 คน	8,097 คน	99.79	90	✓
30. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน	245,632 คร.	245,440 คร.	99.92	100	✗

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น

1.2.8 ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) ปี 2556 จังหวัดขอนแก่น

จากการจัดเก็บข้อมูล กชช.2ค ปี 2556 จำนวน 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน พบว่า จังหวัดขอนแก่น ไม่มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล่าช้า) มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 2 (ปานกลาง) จำนวน 601 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 27.59 และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 3 (ก้าวหน้า) จำนวน 1,577 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.41

โดยตัวชี้วัดสภาพปัญหาของหมู่บ้าน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ปี 2555-2559) มี 7 ด้าน 33 ตัวชี้วัด มีการจัดระดับความรุนแรงของปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก เรียงจากจำนวนหมู่บ้านที่เป็นปัญหามากไปหาน้อย ดังแสดงตามตารางที่ 18

ตารางที่ 17 ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข 10 อันดับแรก (เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย)

ลำดับ ปัญหา	ดัชนีชี้วัด	หมู่บ้านที่มีปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ
1.	ตัวชี้วัดที่ 20 ระดับการศึกษาของประชาชน	877	40
2.	ตัวชี้วัดที่ 21 การเรียนรู้โดยชุมชน	796	36.55
3.	ตัวชี้วัดที่ 25 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชน	774	35.54
4.	ตัวชี้วัดที่ 27 คุณภาพน้ำ	766	35.17
5.	ตัวชี้วัดที่ 17 การกีฬา	750	34.44
6.	ตัวชี้วัดที่ 26 คุณภาพดิน	729	33.47
7.	ตัวชี้วัดที่ 18 การได้รับการศึกษา	722	33.15
8.	ตัวชี้วัดที่ 7 การติดต่อสื่อสาร	596	27.36
9.	ตัวชี้วัดที่ 11 ผลผลิตจากการทำไร่	336	15.43
10.	ตัวชี้วัดที่ 19 อัตราการเรียนต่อของประชาชน	334	15.34

ตารางที่ 18 แสดงสภาพปัญหาจำแนกตามตัวชี้วัด 7 หมวด 33 ตัวชี้วัด จังหวัดขอนแก่น ปี 2556

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โครงสร้างพื้นฐาน						
1. ถนน	184	8.45	837	38.43	1,157	53.12
2. น้ำดื่ม	33	1.52	17	0.78	2,128	97.70
3. น้ำใช้	64	2.94	11	0.51	2,103	96.56

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. น้ำเพื่อการเกษตร	171	7.85	1,128	51.79	755	34.66
5. ไฟฟ้า	16	0.73	423	19.42	1,739	79.84
6. การมีที่ดินทำกิน	244	11.20	437	20.06	1,497	68.73
7. การติดต่อสื่อสาร	596	27.36	1,582	72.64	0	0.00
สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ						
8. การมีงานทำ	217	9.96	830	38.11	1,131	51.93
9. การทำงานในสถานประกอบการ	221	10.15	35	1.61	81	3.72
10. ผลผลิตจากการทำนา	77	3.54	340	15.61	1,003	46.05
11. ผลผลิตจากการทำไร่	336	15.43	86	3.95	437	20.06
12. ผลผลิตจากการทำเกษตรอื่นๆ	190	8.72	87	3.99	88	4.04
13. การประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน	49	2.25	4	0.18	1	0.05
14. การได้รับประโยชน์จากการมีสถานที่ท่องเที่ยว	35	1.61	19	0.87	41	1.88
สุขภาพและอนามัย						
15. ความปลอดภัยในการทำงาน	27	1.24	102	4.68	2,049	94.08
16. การป้องกันโรคติดต่อ	97	4.45	228	10.47	1,853	85.08
17. การจัดกิจกรรมกีฬา	750	34.44	1,081	49.63	347	15.93
ความรู้และการศึกษา						
18. การได้รับการศึกษา	722	33.15	434	19.93	1,020	46.83
19. อัตราการเรียนรู้ต่อของประชาชน	334	15.34	4	0.18	1,310	60.15
20. ระดับการศึกษาของประชาชน	877	40.27	347	15.93	954	43.80
การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน						
21. การเรียนรู้โดยชุมชน	796	36.55	194	8.91	1,188	54.55
22. การได้รับความคุ้มครองทางสังคม	30	1.38	12	0.55	2,136	98.07
23. การมีส่วนร่วมของชุมชน	22	1.01	60	2.75	2,096	96.24
24. การรวมกลุ่มของชุมชน	83	3.81	273	12.53	1,822	83.65
25. การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	774	35.54	179	8.22	1,225	56.24

ตัวชี้วัด	ปัญหามาก		ปัญหาปานกลาง		ปัญหาน้อย/ไม่มี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
26. คุณภาพดิน	729	33.47	496	22.77	953	43.76
27. คุณภาพน้ำ	766	35.17	551	25.30	861	39.53
28. การปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น	37	1.70	128	5.88	0	0.00
29. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	67	3.08	996	45.73	177	8.13
30. การจัดการสภาพสิ่งแวดล้อม	144	6.61	77	3.54	1,926	88.43
ความเสี่ยงของชุมชนและภัยพิบัติ						
31. ความปลอดภัยจากยาเสพติด	6	0.28	430	19.74	1,742	79.98
32. ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ	271	12.44	109	5.00	1,798	82.55
33. ความปลอดภัยจากความเสี่ยงในชุมชน	252	11.57	653	29.98	1,195	54.87

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขอนแก่น 2556

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ป่าไม้ เป็นพื้นที่ป่า 1,296,400 ไร่ (ร้อยละ 11.91 ของพื้นที่จังหวัด) มีอุทยานแห่งชาติ 4 แห่ง มีพื้นที่รวม 743,973 ไร่ วนอุทยาน 2 แห่ง มีพื้นที่รวม 6,200 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติ 22 ป่า มีพื้นที่รวม 1,697,052 ไร่ ป่าชุมชน 206 แห่ง มีพื้นที่รวม 49,316 ไร่ สภาพป่าประกอบด้วยป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ ประดู่ มะค่าโมง ตะแบก เหียง พลวง แดง เต็ง รัง พรรณไม้พื้นล่างที่ขึ้นอยู่หนาแน่น ได้แก่ หวานไพร ชัน ข่าป่า เพ็ก หวาย กล้วยไม้ป่า หญ้าคา ผัก ฯลฯ พื้นที่ป่าไม้ในเขตจังหวัดขอนแก่นมีทั้งหมด 2,230,604 ไร่ ประกอบด้วย

1. ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 22 ป่า พื้นที่รวม 1,697,520 ไร่ ดังแสดงตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในเขตจังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ(ไร่)	พื้นที่ทับซ้อน	พื้นที่มอบให้ ส.ป.ก.(ไร่)	กันคืน	กันออก	พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์(ไร่)
1	ป่าโคกหลวง	129,619	38,446	31,444	18,747	11,432	67,044
2	ป่าดงลาน	340,500	174,087	138,161	13,921	2,086	40,087
3	ป่าเขาสวนกวาง	38,750		9,467	166	256	29,193
4	ป่าภูเวียง	218,162	192,757	24,146	13,740		14,999
5	ป่าดงมูล	109,375				5,390	103,985
6	ป่าหนองอ่าง	11,718		11,718	2,046		2,046
7	ป่ากุดน้ำใส	6,093		6,093	20		20
8	ป่าห้วยเสียว	41,600		41,600	800		800
9	ป่าภูชะง่า	158,050		158,050	13,189		13,189
10	ป่าสาวะถี	17,656		17,656	6,958		6,958

11	ป่าหนองนกเขียน	22,006		22,006	898		898
12	ป่าหนองเม็ก-ลุมพุก	128,250		128,250	12,819		12,819
13	ป่าโสกแต้	51,194	46,890	10,031	6,412		685
14	ป่าโคกหลวงแปลงที่ 3	97,656	22,980	78,941	9,467		5,202
15	ป่าสำราญ	29,275		29,275			
16	ป่าหัวฝาย	14,843		14,843	4,526		4,526
17	ป่าโนนน้ำแบ่ง	152,343		152,343	1,303		1,303
18	ป่าโคกตลาดใหญ่	37,775		37,775	5,646		5,646
19	ป่าบ้านอุบล-หัวลิง	5,543		5,543			
20	ป่าดงช้า	69,018		69,018	20,623		20,623
21	ป่าบ้านนายม-กุดตุ๊ก	4,219		4,219	160		160
22	ป่าภูเม็ง	13,875	13,875				
รวม		1,697,520	489,035	990,579	131,441	19,164	330,183

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช 2555

2. ป่าอนุรักษ์ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ จำนวน 4 แห่ง พื้นที่รวม 477,589 ไร่ และ
วนอุทยาน จำนวน 2 แห่ง พื้นที่รวม 6,200 ไร่ รวมพื้นที่ป่าอนุรักษ์ 483,785 ไร่

ตารางที่ 20 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ จังหวัดขอนแก่น

อุทยาน/วนอุทยาน	เนื้อที่ (ไร่)	ครอบคลุมพื้นที่
1. อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน	169,539	ต.นาหนองทุ่ม อ.ชุมแพ ต.ห้วยม่วง ต.วังสวาป ต.นาฝาย ต.ภูผาม่าน อ.ภูผาม่าน
2. อุทยานแห่งชาติน้ำพอง	73,050	อ.อุบลรัตน์ อ.บ้านฝาง อ.หนองเรือ อ.มัญจาคีรี และ ต.ดอนโมง อ.โคกโพธิ์ไชย
3. อุทยานแห่งชาติภูเวียง	203,125	ต.โนนเมือง อ.ภูเวียง อ.ชุมแพ อ.สีชมพู และ อ.หนองนาคำ
4. อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภู พานคำ	31,875	ต.บ้านดง อ.อุบลรัตน์ ต.ศรีสุขสำราญ ต.นาจิว อ.เขาสวนกวาง
5. วนอุทยานน้ำตกกล้าหลวง	1,200	ต.ห้วยยาง อ.กระนวน

6. วนอุทยานห้วย-ภูระงำ	5,000	ต.วังเวง ต.ห้วยแก อ.ชนบท
รวม	483,785	

ที่มา : สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 ขอนแก่น 2555

ปัญหาป่าเสื่อมโทรม มีสาเหตุมาจาก กลุ่มนายทุนว่าจ้างราษฎรตัดไม้เพื่อการแปรรูป ราษฎรบุกรุกลักลอบตัดไม้ การแผ้วถางป่าเป็นพื้นที่ทำกิน การทำถนนและแหล่งน้ำ ไฟป่า ขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับเจ้าหน้าที่รักษาป่า ราษฎรขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ โดยมีความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

- 1.1)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหารุนแรง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติดงลาน และดงขำ
- 1.2)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหาไม่รุนแรง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติภูเวียง ภูระงำ โสภคเต้ เขาสวนกวาง โคนหลวง ภูเม็ง เป็นต้น
- 1.3)เขตป่าสงวนแห่งชาติที่พบปัญหาน้อย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติโนนน้ำแบ่ง หนองอ่าง กุดน้ำใส สวະถิ หัวฝาย หนองนกเขียน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากป่าเหล่านี้เป็นป่าขนาดเล็ก และได้มีการส่งมอบพื้นที่ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (สปก.) แล้ว

2) ทรัพยากรดิน

พื้นที่ในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10,885.99 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6.8 ล้านไร่ จะแบ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตร พื้นที่รกร้างว่างเปล่า พื้นที่เมือง และพื้นที่แหล่งน้ำ ดังแสดงตามตารางที่ 21

ตารางที่ 21 พื้นที่และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ (%)
1. เขตเมือง	470.08	4.32
2. เกษตรกรรม	7,797.20	71.62
3. รกร้างว่างเปล่า	638.89	5.86
4. สถานที่ราชการ	75.31	0.69
5. ป่าไม้	1,198.10	11.00
6. แหล่งน้ำ	538.48	4.94

7. อื่น ๆ	243.24	2.23
รวมทั้งหมด	10,885.99	100.00

ที่มา : ข้อมูลจากกรมพัฒนาที่ดินปี พ.ศ.2546

สภาพปัญหาของทรัพยากรดิน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) ปัญหาเกิดจากลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่ คือ สภาพเป็นดินทราย ดินตื้น ขาดอินทรีย์วัตถุ และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของพื้นที่ ดินเค็มคิดเป็นร้อยละ 8.03 โดยพื้นที่ที่มีผลกระทบมากอยู่ในพื้นที่ อำเภอพระยืน บ้านฝาง เมือง และบ้านไผ่ และพบว่า มีพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดการแพร่กระจายของดินเค็ม คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

(2) ปัญหาการชะล้างสูญเสียหน้าดิน เนื่องจากโครงสร้างดินทรายขาดการอนุรักษ์ดินอย่างถูกวิธี การปลูกพืชไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ขาดพืชคลุมดิน และป่าไม้ถูกทำลาย มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 29.68 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

(3) ปัญหาการใช้ดินผิดประเภทหรือมีการใช้พื้นที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะของดิน คิดเป็นร้อยละ 7.60 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด

ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์

ทรัพยากรดินของจังหวัดขอนแก่น เป็นดินที่เป็นปัญหาประกอบด้วย ดินกรด พื้นที่ 680,488 ไร่ (ร้อยละ 10) ดินเค็ม พื้นที่ 118,012 ไร่ (ร้อยละ 1.73) ดินตื้น (มีลูกรัง กรวด หิน) พื้นที่ 300,000 ไร่ (ร้อยละ 4.41) ดินทราย พื้นที่ 823,743 ไร่ (ร้อยละ 12.11) พื้นที่ลาดชัน พื้นที่ 472,526 ไร่ (ร้อยละ 6.95) พื้นที่อื่น ๆ (เป็นต่าง พื้นที่เบ็ดเตล็ด) พื้นที่ 4,408,808 ไร่ (ร้อยละ 64.8) (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดขอนแก่น 2554)

3) ทรัพยากรน้ำ

3.1) ทรัพยากรน้ำผิวดิน จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บนพื้นที่สูงโคราชโดยมีพื้นที่อยู่ในเขตของกลุ่มน้ำหลัก 2 กลุ่มน้ำ คือ กลุ่มน้ำมูล และกลุ่มน้ำชี พื้นที่กลุ่มน้ำมูล ได้แก่กลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำห้วยแอก กลุ่มลุ่มน้ำที่ไหลลงลำห้วยสะเทต และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาที่ไหลลงลำน้ำพองตอนล่าง กลุ่มลุ่มน้ำที่ไหลลงแม่น้ำชี และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาลำปาวตอนบน โดยมีลำน้ำสายหลักที่ไหลผ่านจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ และลำน้ำชี คุณภาพน้ำในลำน้ำสายหลักของจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ แม่น้ำพอง ชี และเชิญ ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทรมกระทบต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพในกมน้ำชีช่วงที่ไหลผ่านอำเภอนบพ อำเภอมัญจาคีรี และอำเภอเมือง บริเวณตำบลท่าพระ มีค่าการนำไฟฟ้าสูงเนื่องจากเกิดการชะล้างจากพื้นที่ดินเค็ม นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยมิได้ผ่านการบำบัด ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทรม ได้แก่ ลำห้วยจิกในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ ลำห้วยพระคือ และบึงหนองโคตรในพื้นที่อำเภอเมือง สำหรับลำน้ำพอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาด

ใหญ่เป็นจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา เป็นต้น และการขยายตัวของ การเลี้ยงปลาในกระชัง ส่งผลกระทบต่อทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมในช่วงฤดูแล้ง

จังหวัดขอนแก่นสามารถแบ่งพื้นที่จังหวัดขอนแก่นทั้งหมดออกเป็น 11 กลุ่มน้ำ และปริมาณ น้ำท่าเฉลี่ยรายเดือนที่เกิดจากพื้นที่รับน้ำของจังหวัดขอนแก่นทั้ง 11 กลุ่มน้ำย่อย สรุปแสดงตามตารางที่ 24

ตารางที่ 22 ข้อมูลพื้นที่ลุ่มน้ำจังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ลุ่มน้ำย่อย	พื้นที่รับน้ำฝน (ตร.กม.)	ปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย (ล้าน ลบ.ม.)
1	ลุ่มน้ำห้วยแอก	859.39	120.93
2	ลุ่มน้ำลำสะเทต	77.86	11.83
3	ลุ่มน้ำพังชู	189.89	26.86
4	ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 2	350.49	37.29
5	ลุ่มน้ำชีส่วนที่ 3	3,244.00	362.23
6	ลุ่มน้ำลำห้วยสามหมอก	98.29	15.58
7	ลุ่มน้ำพองตอนบน	2,150.49	411.78
8	ลุ่มน้ำพองตอนล่าง	2,194.42	359.69
9	ลุ่มน้ำลำปาวตอนบน	95.52	26.38
10	ลุ่มน้ำเชิญ	1,168.57	174.53
11	ลุ่มน้ำห้วยสายบาตร	457.06	87.82
รวม		10,885.98	1,634.92

ที่มา : โครงการชลประทานขอนแก่น ปี 2555

ปริมาณน้ำท่าในพื้นที่ลุ่มน้ำชี จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณน้ำท่าจากสถานีวัดน้ำท่าที่อยู่ใน ลุ่มน้ำชีทั้งหมด 32 สถานี พบว่าปริมาณน้ำท่าของแม่น้ำชีส่วนใหญ่จะมีมากในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน และมีปริมาณน้อยในช่วงฤดูแล้งโดยเดือนที่มีปริมาณน้ำท่าสูงสุดได้แก่ช่วงเดือนกันยายนและ ตุลาคม ส่วนลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในลุ่มน้ำมูลพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากปริมาณน้ำท่าที่เกิดจากลุ่มน้ำมีน้อย และยังไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำ ขนาดกลาง

จังหวัดขอนแก่นมีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน 3 สาย ดังนี้

1) **ลำน้ำพอง** มีต้นกำเนิดจากภูกระดึงและเทือกเขาสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักกับกลุ่มน้ำชี ไหลผ่าน อ.ภูกระดึง จ.เลย และ อ.อุบลรัตน์, อ.เมือง จ.ขอนแก่น และไหลบรรจบแม่น้ำชีที่ อ.เมือง จ.ขอนแก่น มีการก่อสร้างเขื่อนอุบลรัตน์กั้นลำน้ำพอง ที่ อ.อุบลรัตน์ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน มีพื้นที่ชลประทานประมาณ 258,000 ไร่ โดยการก่อสร้างฝายหนองหวายเพื่อทดน้ำ ที่ อ.น้ำพอง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย ลำน้ำพองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1) **ลำน้ำพองตอนบน** ซึ่งอยู่เหนือเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วยหนองโก ลำน้ำพวย ห้วยทรายขาว ลำน้ำมอ ห้วยแกน และห้วยข่าจวน ซึ่งไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์

1.2) **ลำน้ำพองตอนล่าง** ซึ่งอยู่ท้ายเขื่อนอุบลรัตน์ ลำน้ำสาขาประกอบด้วย ห้วยทราย ห้วยคุ่มมูม ห้วยยาง ห้วยโจด ห้วยเสือเต้น ห้วยเสียว ห้วยแก้วคต ห้วยใหญ่ ห้วยสายบาตร และห้วยพระคือ

2) **ลำน้ำเชิญ** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ใน จ.ชัยภูมิ และ อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น และไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์ที่ อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

3) **ลำน้ำชี** มีต้นกำเนิดจากสันปันน้ำของกลุ่มน้ำป่าสักและกลุ่มน้ำชี ใน จ.ชัยภูมิ ไหลเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นบริเวณ อำเภอเวียงน้อย ไหลผ่านอำเภอแวงใหญ่ อำเภอชนบท อำเภอมัญจาคีรี อำเภอบ้านฝาง และอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ไหลผ่าน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และบรรจบแม่น้ำมูล ที่จังหวัดอุบลราชธานี ความยาว 900 กม. ในสภาพปัจจุบันน้ำท่าจากแม่น้ำชีไหลผ่านแม่น้ำมูลประมาณ 8.752 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี

2) แหล่งน้ำบาดาลและการใช้น้ำใต้ดิน

บ่อบาดาลในจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน 6,462 บ่อ บ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์เพื่อการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านและเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ส่วนบ่อบาดาลที่ใช้สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ มีอยู่บ้างแต่เป็นจำนวนไม่มากนัก จำนวนบ่อบาดาลที่ดำเนินการขุดเจาะโดยหน่วยงานต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงจำนวนบ่อบาดาลในจังหวัดขอนแก่น

ประเภท	จำนวน
1) บ่อน้ำบาดาล (บ่อ)	6,462
- ใช้งานได้ (บ่อ)	6,066
- หมดสภาพ (บ่อ)	396
2) จุดจ่ายน้ำ (แห่ง)	71
3) น้ำดื่มได้ (แห่ง)	39
4) ระบบประปาบาดาล (แห่ง)*	1,705

รวม	8,167
-----	-------

ที่มา : ศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาลภาค 3 ขอนแก่น , ปี 2555

หมายเหตุ * = ผลการสำรวจปี 2548 เป็นบ่อที่หมดสภาพเป็นบ่อที่รอกุดกลบภายหลัง

3.2) ชลประทาน

จังหวัดขอนแก่นแหล่งน้ำชลประทาน 15 โครงการ จำแนกเป็นโครงการขนาดกลาง 14 แห่ง มีพื้นที่รองรับน้ำฝน 2,331.62 ตร.กม. มีพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 39,006 ไร่ และโครงการชลประทานขนาดใหญ่ 1 แห่ง คือ โครงการน้ำพอง -หนองหวาย โดยท่อน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ ความจุ 2,263.6 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ชลประทาน 257,000 ไร่ รวมชลประทาน 15 แห่ง มีพื้นที่รับน้ำฝนรวมทั้งหมด 2,331.62 ตร.กม. มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าทั้งหมด 105 สถานี พื้นที่โครงการ 262,116 ไร่ พื้นที่ส่งน้ำ 199,420 ไร่ และมีพื้นที่ชลประทาน รวม 296,006 ไร่

3.3) เขื่อนอุบลรัตน์

เขื่อนอุบลรัตน์ ตั้งอยู่ที่ตำบลอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 50 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ขอนแก่น - อุดรธานี) สร้างขึ้นเมื่อปี 2507 แล้วเสร็จในปี 2508 งบประมาณ 557 ล้านบาท โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา ทรงประกอบพิธีเปิดเขื่อนอุบลรัตน์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2509 เขื่อนอุบลรัตน์สร้างปิดกั้นลำน้ำพองบริเวณพองหนีบ ความกว้างสันเขื่อน 6 เมตร ฐานเขื่อนกว้าง 125 เมตร ความสูงของเขื่อน 188.10 เมตร ความยาวสันเขื่อน 885 เมตร ปริมาตรตัวเขื่อน 580,000 ลบ.ม. ความจุที่ระดับเก็บกักปกติ 2,263.6 ลบ.ม. ผลิตพลังงานไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 56.1 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง และสร้างอาชีพการประมงแก่ราษฎรกว่า 4,800 ครอบครัว นอกจากนี้ยังช่วยเกษตรกรที่อยู่บริเวณใกล้เคียง สามารถทำการเกษตรได้เพิ่มขึ้น 300,000 ไร่ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น

สภาพปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ มี 3 กลุ่ม คือ

- (1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- (2) ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝน
- (3) ปัญหาน้ำเน่าเสีย เกิดจากน้ำทิ้งชุมชน ฟาร์มปศุสัตว์ และโรงงานอุตสาหกรรม

ความต้องการใช้น้ำ

ปริมาณความต้องการใช้น้ำหลัก โดยพิจารณาเฉพาะเพื่อการชลประทาน อุปโภคบริโภค และอุตสาหกรรม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต จำแนกความต้องการใช้น้ำแยกตามกลุ่มน้ำย่อยจังหวัด

ขอนแก่น พบว่า ลำน้ำที่มีปริมาณความต้องการใช้น้ำมากที่สุด คือ ลำน้ำพอง และลำน้ำชี ตามลำดับ ดังแสดงตามตารางที่ 25

ตารางที่ 24 แสดงข้อมูลปริมาณความต้องการใช้น้ำแยกตามลุ่มน้ำย่อยจังหวัดขอนแก่น

ลุ่มน้ำย่อย	ปริมาณความต้องการใช้น้ำรวม (ล้านลูกบาศก์เมตร)					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพอนาคต		
	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี	ฤดูฝน	ฤดูแล้ง	ทั้งปี
1. ลำน้ำชีส่วนที่ 2	22.23	3.40	25.64	30.69	6.68	37.93
2. ลำน้ำชีส่วนที่ 3	263.66	38.71	302.37	270.24	45.29	315.52
3. ลำน้ำพองตอนบน	113.11	35.71	168.82	228.31	74.47	302.78
4. ลำน้ำพองตอนล่าง	283.36	150.26	433.63	295.09	161.99	457.08
5. ห้วยสามหมอก	4.50	0.80	5.30	4.51	0.81	5.32
6. ลำน้ำเชิญ	192.83	46.31	239.14	302.57	80.21	382.78
7. ห้วยสายบาตร	23.71	4.44	28.16	24.62	5.35	29.98
8. ลำปาวตอนบน	3.35	2.13	5.47	7.83	3.91	11.74
9. ห้วยแอก	27.10	4.44	31.54	28.62	4.79	33.42
10. ลำสะเทต	4.31	0.74	5.05	5.11	0.92	6.03
11. ลำพังชู	11.67	1.91	13.57	11.69	1.93	13.62
รวม	949.83	288.85	1,258.69	1,209.28	386.35	1,595.66

4) **ทรัพยากรแร่ธาตุและก๊าซ** จังหวัดขอนแก่นมีแหล่งแร่และพลังงาน ที่สำคัญคือ

1. แหล่งหินอุตสาหกรรม ในเขตจังหวัดขอนแก่นมีแปลงประทานบัตรเหมืองหินที่เปิดดำเนินการ 9 แปลง พื้นที่รวม 861-3-66 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสีชมพู 1 แปลง อำเภอชุมแพ 2 แปลง และอำเภอภูผาม่าน 6 แปลง ทั้ง 9 แปลงเป็นแหล่งหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง (ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น ปี 2556)

2. ก๊าซธรรมชาติ พบที่อำเภอ น้ำพอง เขาสวนกวาง และอำเภอชนบท มีเพียงแหล่งที่อำเภอ น้ำพองและอำเภอเขาสวนกวางที่ได้ขุดขึ้นมาใช้เป็นแหล่งพลังงานความร้อนร่วมในการผลิตกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยมีหลุมขุดเจาะก๊าซ จำนวน 2 แห่ง คือ

2.1 หลุมขุดเจาะก๊าซ บริษัท เอ็กซอนโมบิล จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอ น้ำพองมีปริมาณก๊าซสำรองประมาณ 1.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ในปี พ.ศ.2533 มีปริมาณการใช้วันละ 40 ล้านลูกบาศก์ฟุต ปี พ.ศ.2537 มีปริมาณการใช้วันละ 200 ล้านลูกบาศก์ฟุต ก๊าซที่แหล่งน้ำพองมีโรงงานผลิตก๊าซตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับหลุมขุดเจาะก๊าซ

2.2 แหล่งก๊าซธรรมชาติสินภู่ออม บริษัท เฮสส์ (ไทยแลนด์) จำกัด โดยมีหลุมขุดเจาะอยู่ที่อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี และตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเขาสวนกวาง มีปริมาณก๊าซสำรอง 500,000-700,000 ล้านลูกบาศก์ฟุต และมีการต่อท่อระยะทาง 63 กม. เพื่อนำมาผลิตก๊าซที่ตำบลกุดน้ำใส อำเภอ น้ำพอง มีกำลังการผลิต 70 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน

3. แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่น คือ แร่โพแทช หมายถึง แร่ที่มีธาตุโพแทสเซียม (K) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แร่โพแทชที่เกิดร่วมกับเกลือหินในประเทศไทยมี 2 ชนิดใหญ่ ๆ ได้แก่

3.1 แร่ซิลไวต์ (Sylvite : KCl) ซึ่งมีธาตุโพแทสเซียมสูงถึงร้อยละ 52.4 มีสีขาวขาวขุ่น หรือใส

3.2 แร่คาร์เนลไลต์ (Carnallite : $KMgCl_3H_{22}O$) ประกอบด้วยโพแทสเซียมคลอไรด์ (KCl) ร้อยละ 26.87 และแมกเนเซียมคลอไรด์ ($MgCl_2$) ร้อยละ 34.3

แร่โพแทชที่พบในจังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่จะเป็นแร่คาร์เนลไลต์ มีความหนาเฉลี่ย 25.88 เมตร ที่ระดับความลึกประมาณ 200-300 เมตร พบได้ในบริเวณพื้นที่อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอทางตอนใต้ของจังหวัด แร่คาร์เนลไลต์ของจังหวัดขอนแก่น มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 27,800 ล้านเมตริกตัน และแร่ซิลไวต์มีปริมาณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์ประมาณ 580 ล้านเมตริกตัน

การไฟฟ้า มีแหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญ คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง กำลังผลิต 25.2 เมกกะวัตต์ และ 737 เมกกะวัตต์ตามลำดับ สถานะการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดขอนแก่น 460,878 ครัวเรือน มีไฟฟ้าใช้แล้ว 441,743 ครัวเรือน เป็นร้อยละที่มีไฟฟ้าใช้ 95.85

1.3.2 คุณภาพสิ่งแวดล้อม

1) **ขยะมูลฝอย** ปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดขอนแก่นประมาณ 1,040 ตันต่อวัน หรือประมาณ 366,634 ตันต่อปี โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.57 กก./คน-วัน แบ่งตามเขตพื้นที่ดังนี้

1. เทศบาลนครขอนแก่น มีอัตราการเกิดมูลฝอยประมาณ 1 กก./คน-วัน
2. เทศบาลเมือง มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.73 กก./คน-วัน
3. เทศบาลตำบล มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.68 กก./คน-วัน

4. องค์การบริหารส่วนตำบล มีอัตราเกิดมูลฝอยเฉลี่ยประมาณ 0.43 กก./คน-วัน โดยมีขยะอันตราย ประมาณร้อยละ 0.33 ของขยะทั้งหมด

การกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันมีระบบกำจัด จำนวน 7 แห่ง รองรับขยะได้จำนวน 328 ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.66 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดของจังหวัด

1. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองเมืองพล มีพื้นที่ 71 ไร่ ตั้งอยู่บ้านหนองกง ตำบลหนองแวงโสกพระ อำเภอพล รองรับปริมาณขยะมูลฝอย 34 ตันต่อวัน โดยปริมาณของเทศบาลเมืองเมืองพล จำนวน 22 ตันต่อวัน และท้องถิ่นใกล้เคียง 10 แห่ง จำนวน 12 ตันต่อวัน

2. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองบ้านไผ่ มีพื้นที่ 65 ไร่ ตั้งอยู่ตำบลหินตั้ง อำเภอบ้านไผ่ รองรับปริมาณขยะ 37 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลเมืองบ้านไผ่ 20 ตันต่อวัน และท้องถิ่นใกล้เคียงอีก 9 แห่ง ปริมาณขยะ 17 ตัน

3. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลเมืองชุมแพ มีพื้นที่ 40 ไร่ ตั้งอยู่บ้านหนองไผ่เหนือ ตำบลหนองไผ่ อำเภอุมแพ รองรับปริมาณขยะ 27 ตันต่อวัน

4. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง และเทศบาลตำบลน้ำพอง มีพื้นที่ 21 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลคำม่วง อำเภอเขาสวนกวาง รองรับปริมาณขยะ 7 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลตำบลเขาสวนกวาง 3 ตันต่อวัน และเทศบาลตำบลน้ำพอง 4 ตันต่อวัน

5. ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลหนองโก มีพื้นที่ 24 ไร่ ตั้งอยู่บ้านบะแต้ ตำบลหนองโก รองรับปริมาณขยะ 12 ตันต่อวัน

6. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลตำบลท่าพระ มีพื้นที่ 5 ไร่ ใช้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าพระรองรับปริมาณขยะ 11 ตันต่อวัน โดยปริมาณขยะของเทศบาลตำบลท่าพระ 7 ตันต่อวัน

7. ศูนย์กำจัดขยะเทศบาลนครขอนแก่น ตั้งอยู่บ้านคำบอน กม.17 ตำบลโนนท่อน อำเภอเมืองขอนแก่น เนื้อที่ 98 ไร่ ห่างจากเทศบาล 17.5 กิโลเมตร ใช้ประโยชน์ตั้งแต่ปี 2511 เป็นต้นมา โดยเทศบาลนครขอนแก่น ใช้งานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง โดยปริมาณขยะของเทศบาลนครขอนแก่นประมาณ 200 ตันต่อวัน ในปัจจุบันได้มีการฝังกลบขยะเต็มพื้นที่ฝังกลบแล้ว

สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจังหวัดขอนแก่น

1. ปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย ของประชาชนจากการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล

2. ปัญหาการขาดแคลนสถานที่กำจัดขยะ เนื่องจากการจัดหาสถานที่แห่งใหม่ จะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ยังขาดการวางแผนการจัดการความร่วมมือกัน ในการจัดตั้งศูนย์จัดการขยะร่วมกันทำให้ไม่คุ้มทุน

3. ปัญหาด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการจัดการขยะไม่เพียงพอ

4. ปัญหาการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะ ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่ใช้

ในการดำเนินการ (ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ปี 2554)

2) มลพิษทางน้ำ จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตพื้นที่ 5 ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำเชิญ ลุ่มน้ำพอง ลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำห้วยแอก และลุ่มน้ำลำพั้งชู โดยเขตที่มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำจะอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำพองมากที่สุด รองลงมาคือ ลุ่มน้ำชี โดยจะใช้ประโยชน์ทั้งด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ดังนั้นปัญหาที่พบอยู่เสมอคือ ปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำพอง

จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำในลำน้ำสำคัญ 3 สาย คือ ลำน้ำชี ลำน้ำพอง ลำน้ำเชิญ จำนวน 20 สถานี ปี 2553 พบว่า คุณภาพน้ำอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 7 คุณภาพพอใช้ ร้อยละ 53 และคุณภาพเสื่อมโทมร้อยละ 40

คุณภาพน้ำในลำน้ำสายหลักของจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ แม่น้ำพอง ชี และชีน ในช่วงฤดูแล้งคุณภาพน้ำค่อนข้างเสื่อมโทมกระทบต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการอุปโภคบริโภคของประชาชน โดยเฉพาะคุณภาพในแม่น้ำชีช่วงที่ไหลผ่านอำเภอชนบท อำเภอมัญจาคีรี และอำเภอเมือง บริเวณตำบลท่าพระ มีค่าการนำไฟฟ้าสูงเนื่องจากเกิดการชะล้างจากพื้นที่ดินเค็ม นอกจากนี้ การขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วทำให้มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ โดยมีได้ผ่านการบำบัด ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทม ได้แก่ ลำห้วยจิกในพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ลำห้วยพระคือและบึงหนองโคตรในพื้นที่อำเภอเมืองเป็นต้น

สำหรับลำน้ำพอง ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นจำนวนมากมาก เช่น โรงงานผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล โรงงานผลิตสุรา และโรงงานผลิตอัลกอฮอล์ เป็นต้น และการขยายตัวของการเลี้ยงปลาในกระชังเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำเสื่อมโทมในช่วงฤดูแล้ง และเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสถานประกอบการและกลุ่มผู้เลี้ยงปลาในกระชัง เป็นประจำ (ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น)

3) มลพิษทางอากาศและเสียง จากการตรวจสอบคุณภาพอากาศในบรรยากาศ ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ บริเวณที่ทำการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ขอนแก่น) เขตเทศบาลนครขอนแก่น ปี 2551-2554 ณ เดือนสิงหาคม พบว่า คุณภาพอากาศในบรรยากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2538) เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพในบรรยากาศทั่วไป

(ที่มา : สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ 2554)

1.4 โครงสร้างและระบบบริการขั้นพื้นฐาน

1.4.1 การคมนาคม

1) ทางรถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดิน 7 สาย พาดผ่าน

ทางหลวงหมายเลข 2 จากสระบุรี-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย

ทางหลวงหมายเลข 12 จากขอนแก่น - เพชรบูรณ์

ทางหลวงหมายเลข 23 แยกจากหมายเลข 2 ผ่านอำเภอบ้านไผ่ - มหาสารคาม

ทางหลวงหมายเลข 201 เชื่อมขอนแก่น - ชัยภูมิ - เลย

ทางหลวงหมายเลข 207 เชื่อมขอนแก่น - บุรีรัมย์

ทางหลวงหมายเลข 208 เชื่อมขอนแก่น - มหาสารคาม

ทางหลวงหมายเลข 209 เชื่อมขอนแก่น - กาฬสินธุ์

2) **ทางรถไฟ** จากกรุงเทพฯ ถึงหนองคาย ขนานกับทางหลวงหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพ ผ่านอำเภอในเขตพื้นที่ คือ อำเภอพล บ้านไผ่ บ้านแฮด เมืองขอนแก่น น้ำพอง และอำเภอเขาสวนกวาง

ตารางที่ 25 แสดงตารางเดินรถไฟจังหวัดขอนแก่น

เที่ยวขึ้น(กรุงเทพฯ-ขอนแก่น)						เที่ยวลง(ขอนแก่น-กรุงเทพฯ)					
ขบวน รถ	ต้นทาง		ขอนแก่น	ปลายทาง		ขบวน รถ	ต้นทาง		ขอนแก่น	ปลายทาง	
	ชื่อสถานี	เวลาออก		ชื่อสถานี	เวลาถึง		ชื่อสถานี	เวลาออก		ชื่อสถานี	เวลาถึง
ด77	กรุงเทพฯ	18.30	04:11	หนองคาย	05.05	ท416	อุดรธานี	05:50	07:52	นครราชสีมา	11:15
ด69	กรุงเทพฯ	20.00	05:05	หนองคาย	08.25	ด76	หนองคาย	06:00	08:36	กรุงเทพฯ	17:10
ร133	กรุงเทพฯ	20:45	06:07	หนองคาย	09:45	ท432	ขอนแก่น	13:38	13:38	ชุมทางแก่ง คอย	20:15
ท415	นครราชสีมา	06.02	09:40	หนองคาย	12.30	ท418	หนองคาย	12.50	15:46	นครราชสีมา	19.25
ท431	ชุมทางแก่ง คอย	05:00	11:20	ขอนแก่น	11:20	ด78	อุดรธานี	18:40	20:09	กรุงเทพฯ	05:00
ด75	กรุงเทพฯ	08.20	16:20	อุดรธานี	18.10	ด70	หนองคาย	18:20	21:03	กรุงเทพฯ	06:25
ท417	นครราชสีมา	15:00	18:25	อุดรธานี	20:50	ร134	หนองคาย	19:15	22:14	กรุงเทพฯ	08:00

* ดพ= รถด่วนพิเศษ / ด= รถด่วน / ร= รถเร็ว / ๖= รถธรรมดา / ข= รถชานเมือง / พข= รถพิเศษชานเมือง /

ท= รถท้องถิ่น / น= รถนำเที่ยว / ส= รถสินค้า

ที่มา : การรถไฟแห่งประเทศไทย 2555

3) **ทางอากาศ** มีท่าอากาศยานพาณิชย์ของกรมการบินพาณิชย์ 1 แห่ง ห่างจากตัวเมือง 8 กม. ขนาดพื้นที่ 1,113 ไร่ อาคารรองรับผู้โดยสารได้ 1,000 คน ขนาดทางวิ่ง (RUNWAY) 45x3,050 เมตร มี 2 ทางวิ่ง โดยเปิดเส้นทางกรุงเทพฯ - ขอนแก่น - กรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 55 นาที วันละ 8 เที่ยวบิน

ตารางที่ 26 แสดงตารางเที่ยวบินจังหวัดขอนแก่น

กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ (BKK) - ขอนแก่น (KCC)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	TG040	07:05	08:00
ทุกวัน	TG044	11:35	12:30
พ.ศ.ส	TG042	14.45	15.40
ทุกวัน	TG046	18:20	19:15

ขอนแก่น (KCC) - กรุงเทพฯ สุวรรณภูมิ (BKK)			
วัน	เที่ยวบิน	ออกเวลา	ถึงเวลา
ทุกวัน	TG041	08:45	09:40
ทุกวัน	TG045	13:15	14:10
พ.ศ.ส	TG043	16.20	17.15
ทุกวัน	TG047	20:00	21:00

ที่มา : บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 2555

1.4.2 การสื่อสารและโทรคมนาคม

1) ไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 27 แห่ง แยกเป็นประเภทรับฝาก (ปทฝ.) 3 แห่ง และประเภทรับ-จ่าย (ปทจ.) 24 แห่ง

2) โทรศัพท เป็นที่ตั้งของสำนักงานเขตโทรศัพทภูมิภาคที่ 2 มีชุมสายที่มีเขตปฏิบัติงานในจังหวัดขอนแก่น 8 แห่ง คือ

1. อำเภอเมืองขอนแก่น 1 ครอบคลุมพื้นที่พระยืน ท่าพระ ถนนเหล่านาดิ
2. อำเภอเมืองขอนแก่น 2 ครอบคลุมพื้นที่บ้านฝาง บ้านทุ่ม โคนสี สีลา ดอนยาง
3. อำเภอบ้านไผ่ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ้านไผ่ ชนบท มัญจาคีรี เปือยน้อย โคนโพธิ์ไชย
4. อำเภอบ้านแฮด ครอบคลุมพื้นที่บ้านแฮด โนนศิลา โนนสมบูรณ์
5. อำเภอพล ครอบคลุมพื้นที่พล แวงใหญ่ หนองสองห้อง แวงน้อย ท่านางแนว
6. อำเภอชุมแพ ครอบคลุมพื้นที่ชุมแพ สีชมพู โนนหัน ภูผาม่าน นาจาน
7. อำเภอน้ำพอง ครอบคลุมพื้นที่น้ำพอง เขาสวนกวาง อุบลรัตน์ บ้านขาม
8. อำเภอกระนวน ครอบคลุมพื้นที่กระนวน ชำสูง หนองเรือ ภูเวียง ดอนโมง หนองแก หนองนาคำ

หมายเลขที่เปิดใช้แล้ว 70,553 เลขหมาย เลขหมายที่มีผู้เช่า จำนวน 50,995 เลขหมาย เหลือ 6.64 เลขหมายต่อประชากร 100 คน

3) วิทยุและโทรทัศน์ มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จำนวน 13 สถานี นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 และสถานีถ่ายทอดผ่านดาวเทียมของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ช่อง 5 และ Thai PBS

4) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จำนวน 13 ฉบับ ประกอบด้วย ขอนแก่นนิวส์ อีสานนิวส์ สยามนิวส์ อีสานโพสต์ แสงสุริยะ เสียงอีสาน วิคัลมีเรอร์ อีสานรีวิว ไทยเสรี ข่าวอีสาน โฟกัสมีเรอร์ อีสานบิซวิค และตะวันนิวส์

1.4.3 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

1) การไฟฟ้า มีแหล่งผลิตไฟฟ้าที่สำคัญ คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ และ โรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพอง กำลังผลิต 25.2 เมกกะวัตต์ และ 710 เมกกะวัตต์ตามลำดับ สถานะการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดขอนแก่น 478,919 ครั้วเรือน มีไฟฟ้าใช้แล้ว 464,286 ครั้วเรือน เป็นร้อยละที่มีไฟฟ้าใช้ 96.94

ตารางที่ 27 แสดงข้อมูลการใช้ไฟฟ้า จังหวัดขอนแก่น

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	ปริมาณการใช้ไฟฟ้า (หน่วย)	มูลค่าการใช้ไฟฟ้า (บาท)
เมืองขอนแก่น	134,443	96,434,338.91	343,310,734.94
บ้านฝาง	16,105	3,659,808.67	13,040,054.23
พระยืน	8,753	1,749,170.72	5,841,022.55
หนองเรือ	25,807	5,407,359.39	19,738,242.39
ชุมแพ	25,837	8,510,547.56	32,416,584.58
สีชมพู	17,971	2,158,302.30	7,801,087.43
น้ำพอง	27,356	14,604,994.64	50,931,343.22
อุบลรัตน์	13,757	2,193,358.52	7,602,180.59
กระนวน	20,370	4,099,072.04	13,835,254.74
บ้านไผ่	30,192	8,665,197.82	30,267,270.04
เปือยน้อย	5,413	601,511.88	2,047,228.83
พล	21,921	5,342,993.23	18,711,437.64
แวงใหญ่	6,508	782,697.44	2,617,839.52
แวงน้อย	10,481	1,236,666.99	4,134,023.86
หนองสองห้อง	18,055	2,255,834.05	8,299,128.90
ภูเวียง	21,666	3,007,354.31	10,709,109.43
มัญจาคีรี	18,039	2,675,183.08	9,653,121.73
ชนบท	11,996	2,011,566.40	6,731,159.37
เขาสวนกวาง	7,110	1,141,360.10	3,867,286.33
ภูผาม่าน	9,432	1,864,689.78	6,968,805.37
ซำสูง	5,212	791,849.82	2,628,922.76
โคกโพธิ์ไชย	5,976	773,373.95	2,579,447.65
หนองนาคำ	5,340	707,714.67	2,442,254.87
บ้านแฮด	6,835	2,074,647.78	7,266,542.04

โนนศิลา	2,030	255,658.04	927,203.71
รวม	150,548	97,207,712.86	368,889,999.88

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดขอนแก่น เดือนตุลาคม 2555

2) การประปา การประปา มีสำนักงานประปาอยู่ในพื้นที่ จำนวน 9 แห่ง ให้บริการจ่ายน้ำประปา 8 แห่ง ได้แก่ สำนักงานประปาขอนแก่น บ้านไผ่ ชุมแพ น้ำพอง ชนบท กระนวน หนองเรือ และเมืองพล จำนวนผู้ใช้น้ำรวม 152,252 ราย กำลังการผลิตที่ใช้งาน 209,064 ลูกบาศก์เมตร/วัน ปริมาณน้ำผลิต 5,575,999 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำผลิตจ่าย 5,040,479 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำจำหน่าย 3,560,284 ลูกบาศก์เมตร

ตารางที่ 28 แสดงข้อมูลการใช้น้ำประปา จังหวัดขอนแก่น

รายการ	ขอนแก่น	บ้านไผ่	ชนบท	กระนวน	พล	ชุมแพ	หนองเรือ	น้ำพอง	รวม
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด (ราย)	84,005	11,838	11,534	10,199	8,337	14,236	7,124	15,318	162,591
กำลังผลิตที่ใช้งาน (ลบ.ม./วัน)	139,200	10,800	10,800	10,080	10,800	18,480	10,920	9,168	220,248
ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม.)	3,670,695	305,124	294,814	109,170	201,321	436,136	181,092	405,738	5,604,090
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	3,506,768	296,979	282,343	107,970	195,981	421,601	170,826	269,866	5,252,334
ปริมาณน้ำจำหน่าย(ลบ.ม.)	2,274,825	235,113	207,658	53,883	141,450	281,638	129,968	285,289	3,609,824

ที่มา : สำนักงานประปาเขต 6 ขอนแก่น เดือนกันยายน 2556

1.5 การเมืองการปกครอง

จังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน ตามการกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น 10 เขต ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 128 ตอนที่ 19 ก วันที่ 24 มีนาคม 2554 ดังแสดงตามตารางที่ 29

ตารางที่ 29 การกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น

เขตเลือกตั้ง	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	พื้นที่
เขต 1	1	อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลตำบลเมืองเก่า เทศบาลตำบลบ้านเป็ด และตำบลแดงใหญ่)
เขต 2	1	1. อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลตำบลบ้านทุ่ม เทศบาลตำบลพระลับ เทศบาลตำบลหนองตุ้ม เทศบาลตำบลท่าพระ ตำบลโคกสี ตำบลบึงเนียม ตำบลบ้านหว้า ตำบลดอนช้าง ตำบลดอนหัน ตำบลศิลา และตำบลท่าพระ) 2. อำเภอซำสูง
เขต 3	1	1. อำเภอน้ำพอง 2. อำเภอกระนวน
เขต 4	1	1. อำเภอเมืองขอนแก่น (เฉพาะเทศบาลตำบลบ้านค้อ เทศบาลตำบลสำราญ เทศบาลตำบลโนนท่อน และเทศบาลตำบลสวาท) 2. อำเภอเขาสวนกวาง 3. อำเภออุบลรัตน์ 4. อำเภอบ้านฝาง
เขต 5	1	1. อำเภอหนองนาคำ

เขตเลือกตั้ง	จำนวนสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร	พื้นที่
		2. อำเภอภูเวียง 3. อำเภอเวียงเก่า 4. อำเภอสีชมพู (ยกเว้นตำบลนาจาน ตำบลซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง)
เขต 6	1	1. อำเภอชุมแพ 2. อำเภอภูผาม่าน 3. อำเภอสีชมพู (เฉพาะตำบลนาจาน ตำบลซำยาง ตำบลภูห่าน และตำบลหนองแดง)
เขต 7	1	1. อำเภอหนองเรือ 2. อำเภอมัญจาคีรี
เขต 8	1	1. อำเภอพล 2. อำเภอแวงน้อย 3. อำเภอแวงใหญ่ 4. อำเภอโคกโพธิ์ไชย
เขต 9	1	1. อำเภอหนองสองห้อง 2. อำเภอโนนศิลา 3. อำเภอชนบท 4. อำเภอเปือยน้อย
เขต 10	1	1. อำเภอบ้านไผ่ 2. อำเภอบ้านแฮด 3. อำเภอพระยืน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น

1.6 เศรษฐกิจจังหวัด

1.6.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดขอนแก่น

➤ จังหวัดขอนแก่นมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product : GPP) ในราคาประจำปี 2554 มีมูลค่า 155,272 ล้านบาท สูงเป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับที่ 18 ของประเทศ โดยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2553 จำนวน 4,666 ล้านบาท สาขาอุตสาหกรรม มีมูลค่าการ

ผลิตสูงสุดเท่ากับ 60,976 ล้านบาท รองลงมาคือ สาขาการขายส่ง และการขายปลีก และสาขาเกษตรกรรม มีมูลค่าเท่ากับ 21,341 และ 19,414 ล้านบาท ตามลำดับ

> มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (Per capita GPP) ในปี 2554 จังหวัดขอนแก่น มีรายได้ประชากรต่อคนต่อปี ประมาณ 81,884 บาท เป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับที่ 35 ของประเทศ โดยลำดับ 1 ของประเทศคือ จังหวัดระยอง มีรายได้ประชากรต่อคนต่อปี 1,137,470 บาท ดังแสดงตามตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวม ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2549-2554 (หน่วย : ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2549 (2006)	2550 (2007)	2551 (2008)	2552 (2009)	2553 (2010)	2554 (2011)
ภาคเกษตร	11,116	12,643	13,027	15,767	17,563	17,673
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	10,566	11,875	12,375	14,974	16,748	16,833
การประมง	550	768	652	793	814	840
ภาคนอกเกษตร	96,588	102,986	112,512	125,410	133,044	137,599
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,598	1,417	1,432	1,460	1,297	1,402
การผลิตอุตสาหกรรม	40,809	43,635	50,528	54,492	60,167	60,976
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2,046	2,069	2,077	2,489	2,589	2,580
การก่อสร้าง	5,401	6,613	5,611	8,692	8,208	7,222
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	10,999	11,669	11,889	13,547	14,610	15,056
จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน						
โรงแรมและภัตตาคาร	1,361	1,360	1,531	1,621	1,873	2,085
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	3,179	3,329	3,280	3,719	3,402	3,686
ตัวกลางทางการเงิน	4,423	5,066	5,225	5,511	5,642	6,408
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	4,976	5,346	7,414	8,961	8,313	8,396
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ	7,428	7,037	6,503	6,627	7,600	8,418
รวมทั้งการประกันสังคม						
การศึกษา	10,979	11,855	12,705	13,618	14,440	15,824

การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	2,254	2,555	3,056	3,307	3,702	4,188
การให้บริการชุมชน สังคม และการบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	1,088	965	1,057	1,121	1,087	1,226
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	46	70	204	246	112	130
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	107,704	115,629	125,539	141,177	150,606	155,272
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (บาท)	58,037	61,962	66,934	74,989	79,639	81,884
ประชากร (1,000 คน)	1,856	1,866	1,876	1,883	1,891	1,896

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.6.2 อุตสาหกรรม

สาขาอุตสาหกรรมของจังหวัดขอนแก่น มีการขยายตัวในอัตราที่สูงอย่างต่อเนื่อง และเพิ่ม ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดมากขึ้นเป็นลำดับ ประเภทของอุตสาหกรรมก็ได้เริ่มปรับเปลี่ยนจาก อุตสาหกรรมเกษตร มาเป็นอุตสาหกรรมวิศวกรรม แม้จะมีโรงงานขนาดใหญ่อยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังเป็น อุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางที่มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นสูง โดยข้อมูลถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 มีโรงงานที่จดทะเบียนประกอบกิจการ จำนวน 4,131 แห่ง เงินทุน 77,231,783,744.- บาท การจ้าง งาน 66,783 คน ดังแสดงตามตารางที่ 31

ตารางที่ 31 แสดงสถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมแยกตามหมวดอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2555

ที่	รายการ	จำนวน	เงินลงทุน (บาท)	การจ้างงาน		รวม
				ชาย	หญิง	
1	อุตสาหกรรมการเกษตร	2,764	2,830,016,513	4,097	2,294	6,391
2	อุตสาหกรรมอาหาร	154	4,334,218,182	2,006	642	2,648
3	อุตสาหกรรมเครื่องดัด	17	4,831,282,420	866	428	1,294
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	38	1,976,184,200	1,885	6,779	8,664
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	22	367,818,500	999	5,881	6,880
6	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	7	413,323,000	783	2,348	3,131
7	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	64	421,515,231	994	412	1,406
8	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	52	277,302,595	869	274	1,143
9	อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	15	22,509,655,000	1,117	448	1,565
10	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	22	148,539,000	178	78	256

ที่	รายการ	จำนวน	เงินลงทุน (บาท)	การจ้างงาน		รวม
				ชาย	หญิง	
11	อุตสาหกรรมการเคมี	34	680,860,286	352	208	560
12	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	10	236,017,000	120	18	138
13	อุตสาหกรรมยาง	22	70,652,000	248	58	306
14	อุตสาหกรรมพลาสติก	43	949,184,055	896	778	1,674
15	อุตสาหกรรมโลหะ	218	7,437,951,290	2,102	1,705	3,807
16	อุตสาหกรรมโลหะ	3	16,000,000	90	0	90
17	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	218	791,259,500	1,266	133	1,399
18	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	114	473,465,000	1,244	243	1,487
19	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	17	4,490,355,000	499	2,286	2,785
20	อุตสาหกรรมขนส่ง	181	6,022,358,757	17,012	1,721	18,733
21	อุตสาหกรรมอื่นๆ	116	17,953,826,215	1,823	603	2,426
รวม		4,131	77,231,783,744	39,446	27,337	66,783

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น

1.6.3 ด้านเกษตรกรรม

การเกษตรเป็นอาชีพหลักของจังหวัดขอนแก่น มีประชากรในชนบทจำนวน 1,320,061 คน คิดเป็นร้อยละ 75.8 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยมีครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 55.27 ของครอบครัวทั้งหมด มีพื้นที่การเกษตร 4,369,043 ไร่ (ร้อยละ 64.19 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอยู่ในเขตชลประทาน 757,542 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 13.14 ของพื้นที่การเกษตร หรือร้อยละ 8 ของพื้นที่จังหวัด) จำนวนคนทำงานภาคเกษตร 324,879 คน โดยแยกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ด้านการถลุง

ด้านพืช พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้หลักให้แก่เกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และ ถั่วเหลือง

ตารางที่ 32 แสดงข้อมูลการผลิต ปี พ.ศ.2554

รายการ	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิตรวม(ตัน)	ผลผลิตต่อพื้นที่ที่เก็บเกี่ยว (กก./ไร่)
(1) ข้าว			
- ข้าวนาปรัง	261,401	136,451	522
- ข้าวนาปี	2,461,811	746,562	303.257
(2) อ้อยโรงงาน	410,358	4,587,830	11,180.067
(3) มันสำปะหลังโรงงาน	266,063	661,024	2,924

รายการ	พื้นที่เพาะปลูก(ไร่)	ผลผลิตรวม(ตัน)	ผลผลิตต่อพื้นที่เก็บเกี่ยว (กก./ไร่)
(4) ถั่วเหลือง	32,197	8,285	257
(5) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	7,738	4,551	588
(6) ถั่วเขียว	1,493	116	78
(7) ถั่วลิสง	4,092	988	241
(8) ยางพารา	47,604		
- เปิดกรีดยางได้	12,208	2,613	214

2) ด้านปศุสัตว์

สัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ โคนม และโคเนื้อ เลี้ยงมากในเขตอำเภอพล และบ้านไผ่ ส่วนกระบือ มีเลี้ยงในอำเภอเมือง และภูเวียง สำหรับการเลี้ยงสุกร เลี้ยงมากที่อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอเมือง ดังแสดงตามตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ ปี พ.ศ.2554

ที่	ประเภท	จำนวน (ตัว)	หมายเหตุ
1.	โคนม	14,507	เฉลี่ยรีดน้ำนมได้ 10.19 กก./วัน/ตัว
2.	โคเนื้อ	242,086	มีทั้งลูกผสมและพันธุ์พื้นเมือง
3.	ไก่ไข่	567,388	ปริมาณการผลิตไข่ไก่ 291 ฟอง/ตัว/ปี
4.	เป็ดไข่	24,248	ปริมาณการผลิตไข่เป็ด 234 ฟอง/ตัว/ปี
5.	กระบือ	65,553	
6.	สุกร	100,849	
7.	ไก่เนื้อ	1,143,265	
8.	เป็ดเนื้อ	457,777	
9.	ไก่พื้นเมือง	2,779,830	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เขต 4 ข้อมูล ณ มิถุนายน 2554

3) ด้านการประมง

มีผู้เลี้ยงปลาจำนวน 43,484 ราย แยกเป็นเลี้ยงในบ่อดิน 66,038 บ่อ จำนวน 42,040 ราย เลี้ยงในกระชัง 2,548 กระชัง จำนวน 187 ราย เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ 1,385 บ่อ จำนวน 1,185 ราย เลี้ยงในนาข้าว 72 แปลง จำนวน 72 ราย และมีผู้เลี้ยงจระเข้ จำนวน 31 ราย จำนวนจระเข้ที่เลี้ยง 2,142 ตัว (ที่มาสำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.6.4 ด้านการเงินและการธนาคาร

จังหวัดขอนแก่น เป็นที่ตั้งของธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย รวมทั้งธนาคารพาณิชย์สาขาหลักและสาขาย่อย รวมทั้งสิ้น 103 แห่ง

-ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์คงค้าง ณ สิ้นเดือนมิถุนายน 2555 มียอดคงค้าง 75,589.57 ล้านบาท ขยายตัวจากเดือนเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 11.17 ชะลอตัวจากเดือนที่แล้วที่ขยายตัวร้อยละ 15.85 ตามการชะลอตัวของเงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ เนื่องจากผู้ฝากเงินหันไปลงทุนในรูปแบบอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่ามากขึ้น ในขณะที่เงินฝากกระแสรายวันหดตัวจากเดือนเดียวกันของปีที่แล้ว ร้อยละ 1.25 และปรับตัวลดลงจากเดือนที่แล้วที่ขยายตัว ร้อยละ 0.66

-ปริมาณเงินฝากธนาคารรัฐ (ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ณ สิ้นเดือนกรกฎาคม 2555 มียอดคงค้าง 35,123.42 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 14.47 ชะลอตัวจากเดือนที่แล้ว ที่ขยายตัวร้อยละ 16.52 เนื่องจากการชะลอตัวของเงินฝากธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารอาคารสงเคราะห์

-ปริมาณสินเชื่อธนาคารพาณิชย์คงค้าง ณ สิ้นเดือนกรกฎาคม 2555 มียอดคงค้าง 102,494.87 ล้านบาท ขยายตัวจากเดือนเดียวกันปีที่แล้ว ร้อยละ 17.42 ชะลอจากเดือนที่แล้วที่ขยายตัวร้อยละ 22.39 ตามการชะลอตัวของเงินให้กู้และตัวเงิน

-ปริมาณสินเชื่อธนาคารรัฐ (ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ณ สิ้นเดือนกรกฎาคม 2555 มียอดคงค้าง 73,002.10 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันปีที่แล้วร้อยละ 27.85 ปรับตัวดีขึ้นจากเดือนที่แล้ว ที่ขยายตัวร้อยละ 27.51 จากการขยายตัวของสินเชื่อตามนโยบายของภาครัฐผ่านธนาคารออมสิน ในขณะที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารอาคารสงเคราะห์ปรับตัวดีขึ้น ชะลอตัวจากเดือนเดียวกันของปีที่แล้ว และเดือนที่แล้ว (ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2555)

1.6.5 การค้าและบริการ

ปี 2555 มีนิติบุคคลจดทะเบียน 608 ราย ทุนจดทะเบียน 2,215.38 ล้านบาท โดยมีนิติบุคคลจดทะเบียนที่ยังคงอยู่ทั้งสิ้น 41,474 แห่ง (ที่มา : สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดขอนแก่น 2555)

มีโรงแรม 188 แห่ง ห้องพัก 6,476 ห้อง มีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ 6 แห่ง และขนาดกลาง 23 แห่ง โรงภาพยนตร์ 20 โรง สถานบริการ 65 แห่ง (ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น 2555)

1.7 งานประเพณีสำคัญ และแหล่งท่องเที่ยว

1.7.1 งานประเพณี

“งานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น” ระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายนถึง 10 ธันวาคมของทุกปี เป็นงานเทศกาลประจำปี เป็นงานที่รวบรวมผ้าไหมที่สวยงามและคุณภาพดีของจังหวัดแล้ว ยังมี “พิธีผูกเสี่ยว” เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่มีมายาวนาน (เสี่ยว หมายถึง เพื่อนแท้ หรือเพื่อนตาย)

“งานสุดยอดประเพณีสงกรานต์อีสาน เทศกาลดอกคูน-เสียงแคน และถนนข้าวเหนียว” บริเวณริมบึงแก่นนคร และถนนข้าวเหนียว (ถนนศรีจันทร์) เทศบาลนครขอนแก่น ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี เป็นงานเทศกาลประจำปีที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศ และต่างประเทศ มีกิจกรรมการทำบุญตักบาตร การรดน้ำขอพรจากผู้สูงอายุ ขบวนแห่รถบุปผชาติ การละเล่นพื้นบ้าน และการเล่นสาดน้ำ โดยเฉพาะบริเวณถนนข้าวเหนียว (ถนนศรีจันทร์) ที่จัดให้เป็นเขตเล่นน้ำสงกรานต์ ปลอดภัยปลอดแอลกอฮอล์

“งานไหว้พระธาตุ” ณ พระธาตุขามแก่น วัดเจติยภูมิ อำเภอน้ำพอง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พระธาตุขามแก่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้าน คู่เมือง ตามตำนานเล่าว่าพระอรหันต์เมืองโมรีย อัญเชิญพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้า ไปบรรจุไว้ในพระธาตุพนม ครั้นเดินทางผ่านมาได้วางพระอังคารธาตุนตอมะขามใหญ่ที่ตายเมื่อเดินทางถึงพระธาตุพนม ทราบว่าได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเรียบร้อยแล้ว จึงอัญเชิญพระอังคารธาตุกลับเส้นทางเดิม แล้วได้พบกับสิ่งมหัศจรรย์ คือ ตอมะขามที่ตายแล้วกลับผลิกิ่งก้าน จึงสร้างเจดีย์ครอบตอมะขามพร้อมนำพระอังคารธาตุบรรจุไว้ภายใน “พระธาตุขามแก่น”

“งานคิวดระดตรี ปุชนียาลัย ปราสาทเป็อยน้อย” งานแสดงแสง สี เสียง (MINI LIGHT & SOUND) ณ บริเวณปราสาทเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองปราสาท และเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น พร้อมกับการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยว ซึ่งมีการจัดพิธีดังกล่าวในงานด้วย

“ประเพณีออกพรรษา ได้ประทับโคโคมไฟ และวิถีอีสาน” งานลอยกระทง หรือลอยประทีปโคโคมไฟ ในวันออกพรรษา ณ บริเวณบึงแก่นนคร เทศบาลนครขอนแก่น และบึงศรีฐาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

“ประเพณีตักบาตรเทโว นมัสการองค์พระใหญ่ ไหว้รอยพระพุทธบาท” เป็นการจำลองพุทธประวัติ โดยพระภิกษุจำนวนกว่า 500 รูป เดินจากบริเวณลานพระใหญ่บนยอดเขา ตามบันไดนาคลงมายังพื้นราบศาลาวัดพระพุทธบาทภูพาน อำเภออุบลรัตน์ สูง 1,049 ชั้น และทุกปีมีประชาชนกว่า 30,000 คน ร่วม

ตักบาตรเทโวอาหารแห้ง และจุดปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งหลังจากเสร็จพิธีตักบาตรเทโวแล้ว จะมีการปล่อยโคมลมยักษ์ จุดตะไลยักษ์ เพื่อเฉลิมฉลอง เนื่องในช่วงเทศกาลออกพรรษาด้วย

1.7.2 แหล่งท่องเที่ยว

ศาลเจ้าเทพารักษ์หลักเมือง “ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง” ที่ตั้ง ถนนเทพารักษ์ เทศบาลนคร

ขอนแก่น เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นทีเคารพสักการะของชาวขอนแก่น ประดิษฐานอยู่หน้าศาลาสุโขทัย ถนนเทพารักษ์ ท่านเจ้าคุณปู่พระราชสารธรรมมุนี และหลวงธรรณัยพิณิจ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ได้ริเริ่มสร้างขึ้น โดยนำหลักศิลาจารึกจากโบราณสถานในท้องที่อำเภอชุมแพมาประกอบพิธีทางพุทธศาสนา ตั้งเป็นศาลหลักเมือง เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2499

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น ที่ตั้ง ถนนหลังศูนย์ราชการ อำเภอเมืองขอนแก่น

เป็นที่เก็บรวบรวม และจัดแสดงโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุอันมีค่า ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ จัดแสดงโครงกระดูกมนุษย์ยุคหินใหม่บ้านเชียง เครื่องมือเครื่องใช้ ใบเสมาหินทรายขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นงานพุทธศิลป์สมัยทวารวดี จำหลักภาพพุทธประวัติที่งดงามและสมบูรณ์มาก เปิดให้เข้าชมทุกวันเวลา 09.00-16.00 น. ค่าเข้าชม ชาวไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท โทร. 0-4324-6170

โสมนมัง ริมบึงแก่นนคร เทศบาลนครขอนแก่น ที่เก็บรวบรวมเรื่องราวอันเป็นที่มาของเมือง

ขอนแก่น เป็นพิพิธภัณฑที่สะท้อนภาพวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชาวขอนแก่น ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 5 โซน คือ โซนที่ 1 แนะนำเมืองขอนแก่น โซนที่ 2 ประวัติศาสตร์เมืองขอนแก่น และวัฒนธรรมโบราณ โซนที่ 3 การตั้งเมือง โซนที่ 4 บ้านเมืองและวิถีชีวิตของชาวขอนแก่น และโซนที่ 5 ขอนแก่นวันนี้ เปิดให้เข้าชมทุกวัน เว้นวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น. ค่าเข้าชมชาวไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างชาติ 90 บาท โทร. 0-4327-1173

พระมหาธาตุแก่นนคร (พระธาตุ 9 ชั้น) ภายในวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) ริมบึงแก่นนคร

เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่ออิฐถือปูน เรือนยอดทรงเจดีย์ เป็นสถานที่บรรจุพระสารีริกธาตุ และรวบรวมคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา บานประตู หน้าต่าง แต่ละชั้นแกะสลักภาพชาดก ภาพพุทธประวัติ ภาพแกะสลักรูป

พรหม 16 ชั้น ภายในผนังทั้ง 4 ด้าน มีภาพประวัติเมืองขอนแก่น และชั้นที่ 9 เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุกลางบุษบก และเป็นจุดชมวิวิวทิวทัศน์ตัวเมืองขอนแก่นที่สวยงาม

หอศิลปวัฒนธรรม ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ด้านประตูสี่ฐาน) เป็นสถานที่จัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะแขนงต่าง ๆ และรวบรวมเรื่องราวทางภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ภูมิศาสตร์กายภาพ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา สถาปัตยกรรมอีสาน ภูมิปัญญาพื้นเมือง และอีสานในยุคปัจจุบัน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย โทร. 0-4333-2035

สิมอีสาน (ภายในวัดป่าแสงอรุณ) ต.พระลับ อ.เมืองขอนแก่น ห่างจากจังหวัด 3 กิโลเมตร
เส้นทางขอนแก่น – กาฬสินธุ์ สิมอีสาน หรือ โบสถ์ เป็นอาคารมีความวิจิตร งดงาม ภาพเขียนฝาผนังลายผ้าไหมมัดหมี่ เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดขอนแก่น เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา เรียนรู้ และอนุรักษ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่น

หมู่บ้านจุงออง บ้านโคกสง่า ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง ห่างจากจังหวัด 49 กิโลเมตร
ชาวบ้านโคกสง่า เดิมมีอาชีพขายยาสมุนไพร ควบคู่กับการทำนามาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย แต่เมื่อปี 2494 พ่อใหญ่เคน ยงลา หมอยาบ้านโคกสง่า จึงหาวิธีเรียกคนด้วยวิธีการใช้งูเห่ามาแสดงโชว์ เพื่อดึงดูดคนแทนการเดินทางเข้าไปเฝ้าขายเช่นแต่เดิม การแสดงงู ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ชาวบ้านจะเลี้ยงงูจุงอองไว้ใต้ถุนบ้านเกือบทุกหลังคาเรือน มีการจัดแสดงหลายรูปแบบเพื่อดึงดูดให้น่าสนใจ เช่น การแสดงละครงู การชกมวยระหว่างคนกับงู

เขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์ เรียกอีกชื่อว่า “เขื่อนพองหนีบ” แนวต่อระหว่างเทือกเขาภูเก้า ภูพานคำ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ภายในบริเวณมีร้านอาหาร บ้านพักบริการ และมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การนั่งเรือชมทัศนียภาพเหนือเขื่อน เดินชมสวนไม้ในวรรณคดี และสวนประติมากรรมไดโนเสาร์ และสนามกอล์ฟบริการด้วย สอบถามรายละเอียด ที่ทำการเขื่อนอุบลรัตน์ขอนแก่น โทร. 0-4344-6231 และกรุงเทพฯ โทร.0-2436-6046-8

พระพุทธรูปท้าวพานคำ อำเภอบุขารัตน์ เป็นวัดที่มีพระพุทธรูปสีขาวขนาดใหญ่ คือ หลวงพ่อใหญ่หรือหลวงพ่อกว้าง สูง 14 เมตร บริเวณใกล้เคียง มีพระพุทธรูปจำลอง มีบันไดขึ้นไปหน้าวัด 1,049 ขั้น เมื่อขึ้นไปบนวัดแล้วมองลงมาจะมีทิวทัศน์ที่สวยงาม

บางแสน 2 และหาดจอมทอง บ้านหินเพิง ตำบลท่าเรือ อำเภอบุขารัตน์ เป็นชายหาดริมทะเลสาบน้ำจืดเหนือเขื่อนอุบลรัตน์ สวยสะอาดตาเมื่อพระอาทิตย์ฉายส่องลงมาในยามเย็นกระทบทิวเขาภูเก้าที่ตั้งตระหง่านอยู่ข้างหลัง กิจกรรมทางน้ำที่น่าสนใจ คือ จักรยานน้ำ บานาน่าโบ๊ต ห่วงยาง เรือสกีวอเตอร์ นอกจากนี้ ยังมีบริการอาหารเลิศรสที่ปรุงจากปลาในเขื่อนอุบลรัตน์

พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ อำเภอกุเวียง อาคารพิพิธภัณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนบริการ ส่วนวิชาการ และส่วนนิทรรศการ โดยในส่วนจัดนิทรรศการ แบ่งพื้นที่แสดงเป็นการกำเนิดโลก หิน แร่ ซากดึก

คำบรรยาย และหุ่นจำลองไดโนเสาร์ เปิดให้ เข้าชมทุกวัน เว้นวันพุธ ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น.
โทร. 0-4343-8204-6

อุทยานแห่งชาติภูเวียง อำเภอภูเวียง มีพื้นที่ 380 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม อำเภอภูเวียง อำเภอสีชมพู ชุมแพ เวียงเก่า ค้นพบซากกระดูกไดโนเสาร์ บนยอดภูประตู่ตีหมา หลุมขุดค้นที่ 1 พบฟอสซิล ไดโนเสาร์ชนิดกินพืช ลำตัวสูงใหญ่ประมาณ 15 เมตร คอยาว หางยาว ที่ไม่เคยพบที่ใดมาก่อน จึงได้อัญเชิญ พระนามของสมเด็จพระเทพฯ มาตั้งชื่อเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติว่า “ภูเวียงโกซอรัส สิรินธเน”

เมืองโบราณโนนเมือง อำเภอชุมแพ เส้นทางขอนแก่น-ชุมแพ (ทางหลวงหมายเลข 12) ลักษณะ เป็นเนินดินรูปไข่มีพื้นที่ประมาณ 170 ไร่ ล้อมรอบด้วยคูเมือง 2 ชั้น พบใบเสมาหินทรายศิลปะทวาราวดี ปักอยู่ในเมือง และพื้นที่โดยรอบ มีเศษภาชนะดินเผา ชนิดเขียนสีแดง ชนิดลาย ขูดขีด และลายเชือกทาบ การเดินทางผ่านตัวอำเภอชุมแพ ถึงที่ทำการไปรษณีย์ เลี้ยวซ้ายเข้าไป 5 กิโลเมตร

ภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน เป็นภูเขาหินปูนทั้งลูก มีหน้าผาตัดตรง เป็นแนวตั้ง มองจากด้านหน้า จะเห็นคล้ายผ้าม่าน ความสูงประมาณ 520 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ความสูงวัดจากระดับพื้นดิน ประมาณ 300 เมตร ด้านบนของภูผาม่านเป็นหินสลับกับพื้นที่ป่าไม้ไผ่ มีสัตว์ป่าประเภทลิง หมูป่า และแก้งอาศัยอยู่ มีถ้ำที่สำรวจแล้ว ได้แก่ ถ้ำค้างคาว ถ้ำพระ ถ้ำเสือ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการผจญภัย การไต่เขา การปีนหน้าผาที่สูงชัน

ถ้ำค้างคาว อำเภอภูผาม่าน ตั้งอยู่บนภูผาม่าน ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 2.5 กิโลเมตร บริเวณ หน้าผาด้านหน้าสูงจากระดับพื้นดินประมาณ 100 เมตร ภายในมีถ้ำมีค้างคาวขนาดเล็กอาศัยนับล้านตัว ทุกวันค้างคาวจะออกจากถ้ำในเวลา 18.00 น. ใช้เวลา 30-45 นาที บินออกเป็นกลุ่มยวดยาวนับสิบกิโลเมตร

ถ้ำภูตาหลอ อำเภอภูผาม่าน เป็นถ้ำที่โอเอียง พื้นที่ประมาณไร่เศษ เพดานถ้ำสูง 5-7 เมตร มีหินงอก หินย้อย ซึ่งอยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ พื้นถ้ำเป็นดินเรียบ อากาศภายในเย็นสบาย หินบางก้อนมีลักษณะคล้ายเขี้ยวหนุมาน

น้ำตกตาดฟ้า อำเภอภูผาม่าน เป็นน้ำตกที่เกิดจากห้วยตาดฟ้า ซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนอำเภอ ภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น กับ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในท้องที่บ้านดงสระคร่าน หมู่ 7 ตำบล ว่างสวาม ห่างจากที่ว่าการอำเภอภูผาม่าน 40 กิโลเมตร มีชั้นน้ำตกประมาณ 5 ชั้น ชั้นที่มีความสูง และความสวยงามมากที่สุด เป็นน้ำตกชั้นสุดท้าย ที่มีความสูงประมาณ 80 เมตร เป็นน้ำตกที่มีความสูงมากที่สุดของ อำเภอภูผาม่าน

ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอชนบท เป็นเอกลักษณ์ของอีสานที่มีวิธีการสร้างลายผ้าไหม ด้วยวิธีโบราณ สืบต่อกันมา โดยนำเส้นไหมมามัดแล้วย้อมสีต่าง ๆ เมื่อนำเส้นไหมที่ย้อมสีไปทอ จะได้ผ้าไหมที่มีลวดลาย วิจิตร พิสดาร สีสันสวยงาม กรรมวิธี มัด-ย้อม เส้นไหมนี้ชาวอีสานเรียกว่า “มัดหมี่”